

2 Korinthe

2 Korinthe 1

1. Paulus, een apostel van Van den naam Paulus, zijn apostelschap en dezen gehelen apostolischen groet, zie de verklaring Rom. 1:1,7, en 1 Cor. 1:1,2,3. Jezus Christus, door den wil van God, en Timotheus, Overmits Timotheus tevoren van hem tot Corinthe was gezonden, en nu weder tot hem gekeerd was, door wien hij van den stand der gemeente bericht was, zo voegt hij hem hier bij zich, om hem in te meerder aanzien bij hen te maken, gelijk hij in den zendbrief Sosthenes met denzelfden titel van *broeder*, ook bij zich gevoegd had; 1 Cor. 1:1. Zie ook 1 Cor. 16:10,11. de broeder, aan de Gemeente Gods, die te Corinthe is, met al de heiligen, die in geheel Achaje zijn: Dit is de naam van een voorname provincie in Griekenland, waar Corinthe in lag en het hoofd van was. Zie 1 Cor. 1:3.
2. Genade zij u en vrede van God, onzen Vader, en den Heere Jezus Christus.
3. Geloofd zij de God en Vader Dat is, God die de Vader is van onzen Heere *Jezus Christus*. Zie 1 Cor. 15:24. van onzen Heere Jezus Christus, de Vader der Dat is, die zelf zeer barmhartig is over ons, en de oorsprong aller barmhartigheid en vertroosting in ons. barmhartigheden, en de God aller vertroosting;
4. Die ons vertroost in al Namelijk door Zijn Woord en door Zijnen Geest, gelijk *Christus* belooft Joh. 14:16. onze verdrukking, opdat wij zouden kunnen vertroosten degenen, die in allerlei verdrukking zijn, door de vertroosting, met welke wij zelven van God vertroost worden.
5. Want gelijk het lijden van Dat is, dat wij om *Christus'* wil lijden; of, dat wij lijden als leden van *Christus*, naar het voorbeeld van Christus, die het lijden, dat Zijnen leden aangedaan wordt als Zijn eigen rekent; Hand. 9:4; Rom. 8:17; Col. 1:24. Gr. *de lijdingen*. Christus overvloedig is in ons, also is ook door Christus onze vertroosting Namelijk waarmede wij zelf vertroost worden en dienvolgens ook bekwaamheid krijgen, om anderen te beter te troosten. Zie 2 Cor. 1:4. overvloedig.
6. Doch hetzij dat wij verdrukt worden, *het is tot uw vertroosting en zaligheid, die gewrocht wordt* Dat is, teweeggebracht wordt. Of, *die krachtig is door de lijdzaamheid*. Want de lijdzaamheid werkt bevinding van Gods hulp en trouw, en vervolgens ook hoop der zaligheid; Rom. 5:3,4. in de lijdzaamheid van hetzelfde lijden, hetwelk wij ook lijden; hetzij dat wij vertroost worden, *het is tot uw vertroosting en zaligheid*;
7. En onze hoop van u is vast, Gr. *over u*. als die weten, dat, gelijk gij gemeenschap hebt aan het lijden, *gij ook alsoo gemeenschap hebt aan de vertroosting*.
8. Want wij willen niet Hier begint de apostel tot de verhandeling van de zaak zelve te komen, en verhaalt de eerste oorzaak die hem verhinderd heeft tot hen te komen, namelijk de overgrote verdrukking in Azië, waarvan te lezen is Hand. 19., broeders, dat gij onwetende zijt van onze verdrukking, die ons in Azie overkomen is, dat wij uitnemend zeer bezwaard zijn geweest boven *onze macht*, Dat is, zo zwaarlijk, dat wij daaronder zouden zijn bezweken, tenware ons de Heere wonderbaarlijk had gesterkt, en door Zijne macht bewaard, gelijk in 2 Cor. 1:9,10 verklaard wordt. also dat wij zeer in twijfel waren, ook van het leven.
9. Ja, wij hadden al zelven in onszelven het Dat is, wij hadden alrede rekening

- gemaakt van niet te zullen ontkomen. vonnis des doods, opdat wij niet op onszelven vertrouwen zouden, maar op God, Die de doden verwekt;
10. Die ons uit zo groten Dat is, uit zo groot een gevaar des doods; Exod. 10:17. dood verlost heeft, en *nog* verlost; op Welken wij hopen, dat Hij *ons* ook nog verlossen zal.
11. Alzo gijlieden ook medearbeidt voor ons door het gebed, opdat over de gave, Dat is, de genadige verlossing. door vele personen Dat is, door het voorbidden van velen. aan ons teweeggebracht ook voor ons dankzegging door Namelijk die tevoren voor ons hadden gebeden. Want dankzegging moet volgen op het verhoren van de gebeden. velen gedaan worde.
12. Want onze roem is deze, Alzo spreekt de apostel om te voorkomen de lasteringen der valse apostelen, die den apostel zochten verdacht te maken van ongestadigheid in zijne beloften, en van lichtvaardigheid in zijn gehelen handel, omdat hij volgens zijne toezegging, in het einde van den voorgaanden zendbrief nog tot hen niet was overgekomen. *namelijk* de getuigenis van ons geweten, dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid Gods, Dat is, die God van ons eist, en waarvan God getuige is. niet in vleselijke wijsheid, Dat is, bedriegelijke, gelijk de vleselijke mensen plachten te gebruiken, en onder die ook de valse apostelen, om anderen te misleiden en hun eigen eer en voordeel te bevorderen. maar in de genade Gods, Dat is, in de kracht en oprechte wijsheid, die God uit genade mededeelt. in de wereld verkeerd hebben, en allermeeest bij ulieden. Gr. *overvloediglijker*. Dit zegt Paulus, niet alsof hij elders minder oprecht geweest ware, maar ten aanzien van den langen tijd, dien hij onder hen meer dan in andere gemeenten verkeerd had; Hand. 18:11.
13. Want wij schrijven u geen andere dingen, dan die gij kent, of ook erkent; Namelijk uit mijn woord en wandel toen ik onder uw was. Of *leest*, namelijk in den brief aan u geschreven, die klaar en eenvoudig is. en ik hoop, dat gij ze ook tot het einde toe erkennen zult;
14. Gelijkerwijs gij ook ten dele ons erkend Dit zegt de apostel, of ten aanzien van het beste deel, die zulks altijd gaarne erkenden, òf ook ten aanzien van de ganse gemeente, die alrede enige gebreken, op zijn voorgaand schrijven had verbeterd, gelijk blijkt uit het tweede en zevende hoofdstuk; hoewel zij nog te veel gehoor gaven aan sommigen, die het uiterlijk aanzien en de wereldse wijsheid te veel achtten. hebt, dat wij uw roem zijn, Dat is, dat wij uwe leermeesters zijn, op wie gij roemt en door wie gij bekent tot *Christus* gebracht te zijn. gelijk gij ook de onze zijt, in den dag van den Heere Jezus.
15. En op dit betrouwen Namelijk dat gij in zulke achting bij mij zijt, en ik bij u was. wilde ik te voren tot u komen, opdat gij een tweede genade Dat is, die mij meer en meer versterkt zoude worden in de genade en gaven van *Christus*, waarmede gij in mijn eerste komst tot u alrede begenadigd waart. zoude hebben;
16. En door uw *stad* naar Macedonie gaan, en wederom van Macedonie tot u komen, en van ulieden naar Dat is, van enigen van ulieden daartoe bestemd. Judea geleid worden.
17. Als ik dan dit voorgenomen heb, heb ik ook lichtvaardigheid gebruikt? Of neem ik het naar het vlees Dat is, naar de wijze van vleselijke mensen; of uit vleselijke bedenkingen, die ongestadig zijn, en lichtelijk komen te veranderen; 2 Cor. 10:3. voor, hetgeen ik voorneem, opdat bij mij zou wezen, ja, ja, en Dat is, zeggen en loochenen; of zeggen en niet doen, hetgeen men zegt. neen, neen?
18. Doch God is getrouw, dat ons woord, Namelijk dat van ons tot u is

gepredikt. Want in deze volgende vijf verzen wederspreekt de apostel eerst het besluit der valse leraars, die omdat de apostel deze belofte van tot hen te komen niet scheen gehouden te hebben, daaruit wilden besluiten dat dan zijn gehele predikatie onvast was, en daarop niet was te steunen. Doch op de belofte zelve van tot hen te komen, antwoordt hij hierna 2 Cor. 1:23,24. **hetwelk tot u is geschied, niet is geweest ja en neen.** Dat is, onvast en onzeker, gelijk als de mensen, die nu ja nu neen zeggen over een zelfde zaak, onvast en onzeker zijn in hunne woorden en doen.

19. Want de Zoon van God, Jezus Christus, Die onder u door ons is gepredikt, namelijk door mij, en Silvanus, en Timotheus, was niet ja en neen, Namelijk in onze prediking. Gelijk *Christus* de Zaligmaker niet veranderlijk is, maar gisteren, heden en in eeuwigheid dezelfde is, Hebr. 13:8, alzo is Hij ook niet anders van ons gepredikt en is altijd hetzelfde Evangelie van *Christus* aan de gemeente van ons voorgesteld. Zie Gal. 1:7,8,9. **maar is geweest ja in Hem.** Namelijk God. Want gelijk hij Hem den Zoon Gods genaamd had, zo betuigt hij ook dat *Christus* is Ja, dat is, standvastigheid en waarheid in God of in Gods beloften, die enkel waarheid en vastheid zijn, gelijk in 2 Cor. 1:20 verklaard wordt.

20. Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons. Dat is, door den dienst van ons apostelen en leraars, die in deze leer ook niemand moeten kennen dan *Christus* en dien gekruisigd; 1 Cor. 2:2; Col. 2:9,10, enz.

21. Maar Die ons met u bevestigt Namelijk in de waarheid. **in Christus,** Dat is, om de vrucht en kracht van alle beloften Gods te zoeken in *Christus* en door de gemeenschap met *Christus*. **en Die ons gezalfd heeft,** Dat is, met de gaven des Heiligen Geestes begaafd heeft, die in de Schrift dikwijls bij olie of zuivere zalf wordt

vergeleken. Zie Ps.. 45:8; Hand. 4:27, en Hand. 10:38; 1 Joh. 2:20,27. **is God;**

22. Die ons ook heeft verzegeld, Dat is, als met opdrukking van zijn zegel verzekerd, namelijk van onze gemeenschap met *Christus*, en vervolgens van onze aanneming tot kinderen en tot erfgenamen Gods; Rom. 8:15,16; 1 Cor. 2:12. **en het onderpand des Gr. Arrhabon,** welk woord, gelijk ook *Arrha*, eigenlijk betekent een onderpand, dat een deel of begin is van het toekomstige goed, dat ons beloofd en verzekerd wordt, gelijk als iemand enig geld gereed geeft tot een begin en verzekering der betaling die beloofd is. Zie 2 Cor. 5:5; Ef. 1:13,14. De eerste gave dan des Geestes en des levens is een onderpand van onze gehele erve; alzo dat deze zalving, verzegeling en onderpand tot een zelfde einde dienen. Doch dit verhaal van deze weldaad dient daartoe, om te bewijzen dat dezelve in onze harten altijd krachtiger en gewisser wordt. **Geestes in onze harten gegeven.**

23. Doch ik aanroep God tot een Getuige over mijn ziel, dat ik, om u te sparen Dat is, om niet te moeten gebruiken de apostolische macht in het straffen der ongehoorzamen. Zie 2 Cor. 10., **nog te Korinthe niet ben gekomen.**

24. Niet dat wij heerschappij voeren De apostel spreekt alzo om te verzachten hetgeen hij terstond tevoren gezegd had van hen niet te sparen; waarvan de zin is dat hij zulks niet zeide om hen te dreigen of te overheersen als een heer over hen en hun geloof, maar om hen als een dienaar en medewerker van *Christus* tot rechte erkenning en betering van hunne fouten, en vervolgens tot rechte blijdschap met hem te brengen, tevoren, eer hij tot hen kwam, en om hun geloof, waarin zij stonden, alzo meer en meer te versterken, gelijk in het begin van het volgende hoofdstuk verklaard wordt. **over uw geloof, maar wij zijn medewerkers uwer blijdschap; want gij staat door het geloof.**

2 Korinthe 2

1. Maar ik heb dit bij mijzelven voorgenomen, dat ik niet wederom in droefheid tot Dat is, om u en mij te bedroeven door de kerkelijke straffen, die tegen enigen onder u moeten geoefend worden. u komen zou.
2. Want indien ik ulieden Dit zegt hij, omdat wanneer een lid der gemeente moet gestraft worden, al de andere leden daarvoor zich moeten bedroeven. Zie 1 Cor. 5:2. bedroef, wie is het toch, die mij zal vrolijk maken, dan degene, die van mij bedroefd is geworden?
3. En ditzelfde heb Namelijk van het wegnemen en beteren der gebreken onder u. ik u geschreven, Namelijk in mijn eersten brief, 2 Cor. 5. opdat ik, *daar* komende, niet zou droefheid hebben van degenen, van Dit zegt hij niet alleen van den bloedschender, maar van al de Corinthiërs, die deze en andere gebreken onder zich hadden geduld. welke ik moest verblijd worden; vertrouwende van u allen, dat mijn blijdschap uw aller *blijdschap* is.
4. Want ik heb ulieden uit vele verdrukking en Of, *groten druk*. Dit kan verstaan worden, òf van de gelegenheid des tijds, in welken hij den voorgaanden brief schreef, omdat men in den tijd van verdrukking op alles nauwer en beter let, en met meer mededogendheid en rijperen raad schrijft hetgeen men schrijft; òf van de bekommelingen en droefheid, die de apostel in zijn gemoed gehad heeft over zodanige ergernis als onder hen was toen hij den brief schreef. benauwdheid des harten, met vele tranen geschreven, niet opdat gij zoudt bedroefd worden, maar opdat gij de liefde zoudt Namelijk die niet kon verdragen dat men zou gevoelen dat gij geen behoorlijk mishagen zoudt hebben in zulke fouten. Of dat gij u aan zulk ene fout zoudt schuldig maken. verstaan, die ik overvloediglijk tot u heb.
5. Doch indien iemand bedroefd heeft, die heeft niet mij bedroefd, maar Namelijk alleen. ten dele (opdat Dat is, enigszins. Zo spreekt de apostel van deze fout, niet om die te verkleinen, maar omdat deze persoon nu behoorlijk leedwezen daarvan had, en hij hen tot weder aanneming van denzelfden terstond vermanen zou. ik *hem* niet bezware) ulieden allen.
6. Den zodanige is deze bestraffing genoeg, Dit verstaan sommigen van de uiterste kerkelijke straf of ban, die de apostel bevolen had dat men tegen dezen mens zou oefenen, 1 Cor. 5:3, en verstaan het woord *genoeg* van den korten tijd, welken hij deze straf zou hebben gedragen. Doch anderen menen uit al de omstandigheden van dezen tekst dat deze mens nu door de regeerders der gemeente vermaand en ernstig bestraft zijnde, den kerkelijken ban met zijne boetvaardigheid is voorgekomen, alzo de ban de uiterste straf is der kerken, en die niet alleen voor velen, maar voor de gehele gemeente moest geschieden, en dat de Corinthiërs Paulus' raad door Titus hierover hebben begeerd, wat zij nu verder, alzo hij boetvaardig was, in zijne zaak doen zouden, gelijk blijkt uit het volgende 7e hoofdstuk; waarop hij antwoordt dat deze bestraffing *van velen*, dat is, van de regeerders der gemeente gedaan, waarop zulk ernstig leedwezen was gevolgd, nu genoeg was, en dat zij hem voorts weder zouden opnemen, om hem door te grote droefheid niet tot wanhoop te brengen. die van velen *geschied* is.
7. Alzo dat gij daarentegen *hem* liever moet vergeven en Dat is, niet verder tegen hem handelen, maar hem weder aannemen en van de uiterste straf ontslaan. Deze woorden van Paulus zien niet op enige macht der kerk om de zonden voor God te vergeven, hetwelk God alleen toekomt, maar om volgens Gods Woord te verklaren dat den boetvaardige de zonden voor God vergeven zijn, en dienvolgens denzulken te vertroosten en zijne ontbinding voor de gemeente, die door hem ontsticht was, te verklaren. Zie Matth. 18:18; Joh. 20:23. vertroosten,

- opdat de zodanige door al te overvloedige droefheid niet enigszins worde verslonden. Dat is, tot zulk ene droefheid vervalt, dat hij daardoor in wanhoop geraken zou.
8. Daarom bid ik u, dat gij de liefde aan hem Namelijk die *Christus* tegen den boetvaardigen zondaar wil bewezen of bevestigd hebben; Matth. 18:21,22. bevestigt.
9. Want daartoe heb ik ook geschreven, opdat ik uw beproeving mocht verstaan, of gij in alles gehoorzaam zijt. Dat is, in het onderhouden van al de geboden van *Christus*, waarvan dit er ook een is. Zie Matth. 16:19, en Matth. 18:15.
10. Dien gij nu iets vergeeft, *dien vergeef* ik ook; want zo ik ook iets vergeven heb, dien ik vergeven heb, *heb ik het vergeven* om uwentwil, Dat is, om mijne eenstemmigheid met u in het waarnemen van *Christus'* bevelen en onze onderlinge liefde hierin te betonen. **voor het aangezicht van** Dat is, oprecht als in *Christus'* tegenwoordigheid, die alles ziet en hoort. Of, in den persoon *Christus*, gelijk dit woord in het voorgaande hoofdstuk, 2 Cor. 1:11, is genomen, dat is in den naam van *Christus*. Zie 2 Cor. 5:20. *Christus*, opdat de satan over ons geen Of, *opdat wij van den Satan niet worden overvallen, overwonnen, ingenomen*. Het Griekse woord betekent meer krijgen of hebben dan iemand toekomt, wordt van de gierigaards voornamelijk gebruikt, en is ene gelijkenis, genomen van de gierige kooplieden, die alle gelegenheden zoeken om de mensen te bedriegen. **voordeel krijge;**
11. Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.
12. Voorts, als ik te Troas kwam Van deze plaats en reis van Paulus, zie breder Hand. 16:8, enz., om het Evangelie van *Christus te prediken*, en als mij een deur geopend was in den Heere, zo heb ik geen rust gehad Namelijk om
- daar zeer lang stil te zijn, hoewel Paulus aldaar ook ene gemeente gesticht heeft, gelijk blijkt uit 2 Cor. 2:14 en uit 2 Tim. 4:13. **voor mijn geest, omdat ik Titus, mijn broeder, niet vond;**
13. Maar, afscheid van hen genomen hebbende, vertrok ik naar Macedonie.
14. En Gode zij dank, Die ons allen tijd doet Dat is, hetzij wij langen tijd, hetzij korten tijd in ene plaats het Evangelie prediken. **trionferen Of, overwonnen. in Christus, en** Dat is, in de zaak van *Christus*, of door *Christus*. **den reuk Zijner** Dat is, het gerucht of de voortgang; ene gelijkenis, genomen van de reukoffers des Ouden Testaments, die, door vuur ontstoken zijnde, zich verspreiden door den tempel en over de vergadering. **kennis door ons openbaar maakt in alle plaatsen.**
15. Want wij zijn Gode een goede reuk van Dat is, aangenaam en welgevallig, omdat Gods barmhartigheid wordt geopenbaard in degenen, die zalig worden, en Zijne rechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan. Zie Luk. 2:34. **Christus, in degenen, die zalig worden, en in degenen, die verloren gaan;**
16. Dezen wel een reuk des doods ten dode; Dat is, die dodelijk is en hun den dood toebrengt. Niet dat het Evangelie uit zijne natuur iemand den dood toebrengt, want het is een dienst des levens, 2 Cor. 3:6,7, en ene kracht Gods ter zaligheid allen die geloven, Rom. 1:16, maar omdat degenen, die ongelovig zijn, door hun eigen moedwilligheid, zich daartegen stellen, en alzo Gods zwaarder oordeel over zich trekken. Zie Joh. 3:36; 1 Petr. 2:7,8. **maar genen een reuk des levens ten leven. En wie is tot deze dingen bekwaam? Of, genoegzaam, namelijk uit zichzelf, of door zichzelf, gelijk hierna verklaard wordt 2 Cor. 3:5,6.**
17. Want wij dragen niet, Of, *vervalsen niet het Woord Gods. Gr. Kapelenontes*, welk woord betekent iets in het klein veil hebben of te koop dragen, en hetzelfde, om beter te

verkopen, dikwijls een anderen reuk, of smaak, of schijn geven, en wordt bij gelijkenis ook genomen voor iets onder een vals reuk, of smaak, of schijn gelijk als te koop stellen, welke betekenis hier wel past, dewijl de apostel hier betuigt, dat hij het Evangelie niet oppronkt, of naar der mensen wil en goeddunken buigt of verdraait, maar het in oprechtheid en zuiverheid leert, zonder op het behagen van mensen te zien, Gode de uitkomst daarvan bevelende. **gelijk velen, het Woord Gods te koop, maar als uit oprechtheid, maar als uit God, in de** Dat is, uit Gods ingeven en van Gods wege, 2 Cor. 5:19. **tegenwoordigheid Gods, spreken wij het in Christus. Of, van Christus,** dewijl Christus is het gehele wit en voorstel van ons Evangelie; 1 Cor. 2:2.

2 Korinthe 3

1. **Beginnen wij onszelven wederom** De apostel spreekt hier in het getal vna velen, omdat deze brief niet alleen in zijnen naam, maar ook in den naam van Timotheus is geschreven. Zie 2 Cor. 1:1. **u aan te Gr. aanbevelen. prijzen? Of behoeven wij ook, gelijk sommigen, brieven van Of, aanbevelingen, om ons en onzen dienst bij u en anderne aangenaam te maken. voorschrijving aan u, of brieven van voorschrijving van u?**
2. **Gijlieden zijt onze** Dat is, uwe bekering en andere zonderlinge gaven, die door onzen dienst onder u zijn teweeg gebracht, zijn getuigen van de waardigheid van onzen dienst, zowel bij u als bij anderen; gelijk in 2 Cor. 3:3 verklaard wordt. **brief, geschreven in onze** Dit zegt de apostel vanwege de liefde, die hij met Timotheus en Silvanus hun toedroeg, en de achting waarin zij bij hen waren. **harten, bekend en gelezen van alle mensen;** Namelijk die uwe bekering en gaven aanmerken en verstaan.
3. **Als die openbaar zijt geworden, dat gij een brief van Christus zijt, en door onzen dienst** Gr. *door ons bediend geworden.* **bereid, die geschreven is**

niet met inkt, Namelijk gelijk men andere brieven pleegt te schrijven. **maar door den Geest des levenden Gods,** Dat is, die niet alleen zelf het leven heeft, maar ook hetzelfde mededeelt degenen, in wie Hij door Zijnen Geest werkt en Zijne wetten inschrijft; Jer. 31:33; Hebr. 8:10. **niet in stenen tafelen,** Paulus ziet hier op het schrijven der wet Gods in de twee tafelen des verbonds, Exod. 24:12, welk uiterlijk inschrijven de harten der verdorven mensen niet kon bekeren. Zie Rom. 8:3; Gal. 3:21. **maar in vlezen tafelen des harten.**

4. **En zodanig een vertrouwen** Namelijk van de kracht en van de vruchten van onzen dienst onder u. **hebben wij door Christus bij God.**
5. **Niet dat wij van onszelven bekwaam** Dat is, door onze eigen wijsheid of natuurlijke scherpzinnigheid. **zijn iets te denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God;**
6. **Die ons ook bekwaam gemaakt heeft, om te zijn dienaars des Nieuwen Testaments, niet der letter, maar** Dat is, des verbonds van de wet, hetwelk *letter* genaamd wordt, omdat de wet alleen met letteren in stenen tafelen geschreven is; gelijk in 2 Cor. 3:7 verklaard wordt. **des Geestes; want de** Dat is, van de leer en de predikatie van het Evangelie, waardoor de Heilige Geest het geloof in ons werkt. Zie Hand. 16:14; Gal. 3:2,3, enz. **letter doodt, maar de Geest** Namelijk omdat de wet, hoewel zij den weg tot het leven aanwijst, den verdorven mens de kracht niet toebrengt om die te onderhouden, noch gene beloften om den overtreder de zonden te vergeven, maar vervloekt een iegelijk, die niet blijft in al wat er geschreven is, Gal. 3:10, en overtuigt ons van onze overtreding en dienvolgens dat wij den dood, die den overtreders wordt gedreigd, waardig en denzelven onderworpen zijn; Rom. 7:7, enz. **Waarom ook dezelve ene bediening der verdoemenis genaamd wordt, 2 Cor. 3:9. Zie hiervan breder Rom. 8:2,3,4, en Rom. 10:3,4,5; Gal. 3:5, enz., en Gal. 4:21, enz;**

Hebr. 8:6, enz., waar de apostel het onderscheid van deze twee verbonden nader verklaart. **maakt levend.** Dat is, het Evangelie wijst niet alleen aan den weg tot het leven en de zaligheid, door het geloof in *Jezus Christus*, maar is ook vergezelschap met de kracht des Heiligen Geestes, waardoor het geloof in de uitverkorenen gewrocht en bewaard wordt, en zij uit den dood der zonden opgewekt en levend gemaakt worden.

7. En indien de bediening des doods in letteren *bestaande, en* in stenen ingedrukt, in heerlijkheid is geweest, alzo dat de kinderen Israels het aangezicht van Mozes niet konden sterk aanzien, om de heerlijkheid **zijns** Namelijk heerlijkheid des aangezichts van Mozes, welke, gelijk zij teniet gedaan is, ook een voorbeeld is geweest dat de wet, door hem gegeven, ook zou afgedaan worden. Zie de geschiedenis hiervan Exod. 34:30, en vervolgens, welke de apostel duidt als een voorbeeld op de leer van Mozes, in schaduwen en rechtvaardigmakingen der wet **bestaande. aangezichts, die te niet gedaan zou worden,**
8. Hoe zal niet veel meer de bediening des Geestes in Zie 2 Cor. 3:6,9. heerlijkheid zijn?
9. Want indien de bediening der verdoemenis heerlijkheid geweest is, veel meer is de bediening der rechtvaardigheid Dat is, der rechtvaardigmaking, die alleszins gesteld wordt tegen verdoemenis. Zie Rom. 8:33,34. **overvloedig in heerlijkheid.**
10. Want ook het verheerlijkte is Dat is, de wet, die, in zichzelf aangezien, een bijzondere heerlijkheid heeft en met heerlijkheid den volke Israels gegeven is. **zelfs niet verheerlijkt in dezen dele, ten aanzien van deze** Dat is, vergeleken met de uitnemende heerlijkheid van het woord des Evangelies en zijne kracht in onze harten. **uitnemende heerlijkheid.**
11. Want indien hetgeen te niet gedaan wordt, in heerlijkheid was, veel meer *is* hetgeen blijft Namelijk het

Evangelie dat blijven zal, zonder aan verandering onderworpen te zijn, totdat *Christus* zal komen om te oordelen; Matth. 28:19,20; 1 Cor. 11:26; Openb. 2:25., in heerlijkheid.

12. Dewijl wij dan zodanige hoop hebben, zo gebruiken wij vele vrijmoedigheid in het spreken;
13. En *doen niet* gelijkerwijs Mozes, *die* een deksel op zijn aangezicht legde, opdat de kinderen Israels niet zouden sterk zien op het einde van hetgeen Dat is, den binnensten grond, of het doel en oogmerk der wet en der ceremoniën, die op *Christus* en Zijne rechtvaardigheid haar oogmerk hadden. Want de gehele wet was een leidsman tot *Christus*, Gal. 3:24. Hetwelk het merendeel der Joden niet verstonden, maar wilden buiten *Christus* in de gehoorzaamheid van de wet, zo der zeden als der ceremoniën, hunne rechtvaardigheid zoeken. En dit is het deksel, waar de apostel van spreekt. **te niet gedaan wordt.**
14. Maar hun zinnen zijn verhard geworden; Namelijk door een rechtvaardig oordeel Gods in dit hun gevoelen van de wet van Mozes. **want tot op den dag van heden blijft hetzelfde deksel** Dat is, hetzelfde verkeerde verstand, dat hun de wet gegeven was om door haar gerechtvaardigd en geheiligd te worden. Zie Rom. 10:3. in het lezen des Ouden Testaments, zonder ontdekt te worden, hetwelk door *Christus* Namelijk deksel teniet gedaan wordt door de kennis en den Geest van *Christus*, wanneer zij tot *Christus* bekeerd zullen zijn, gelijk 2 Cor. 3:16 verklaard wordt. Want alsdan worden zij, gelijk ook wij, tot het recht verstand der wet gebracht, en in hunne harten overtuigd, dat de wet tot dien einde niet is gegeven, maar dat zij de rechtvaardigheid buiten haar in *Christus* door het geloof moeten zoeken. Zie Rom. 10:4; Gal. 3:21, enz. **te niet gedaan wordt.**
15. Maar tot den huidigen *dag* toe, wanneer Mozes gelezen wordt, ligt een deksel op hun hart.

16. Doch zo wanneer het tot den Heere zal bekeerd zijn, zo wordt het deksel weggenomen.

17. De Heere nu is *Dat is, Jezus Christus* is de levendmakende Geest, die door de kracht zijns Heiligen Geestes en door de predikatie des heiligen Evangelies het deksel wegneemt, en de harten krachtig tot God bekeert. Of, de Heilige Geest is de Heere, door wien wij bekeerd en in vrijheid gesteld worden, alzo Hij door Zijn goddelijke kracht en door de leer des Evangelies, die ene bediening des Geestes is, 2 Cor. 3:8, zulks in ons werkt, en daartoe van den Heere *Christus* gezonden wordt, waarom Hij ook de Geest des Heeren genaamd wordt, 2 Cor. 3:17,18. Of, *Christus* is het geestelijk wezen, en gelijk als de ziel van de ceremoniën der wet; gelijk dit woord *Geest* ook genomen wordt Joh. 6:63. Of, de Heere, die onze harten tot *Christus* bekeert en dit deksel wegneemt, is de Heilige Geest. Of, de leer des Evangelies van den Heere *Christus*, is de geest, die tegen de letter gesteld wordt, 2 Cor. 3:6. **de Geest; en waar de Geest des Heeren is, aldaar is vrijheid.** Namelijk van het deksel der onwetendheid, van het juk der wet en slavernij der zonde en des doods; Rom. 8:15,16; Gal. 4:7.

18. En wij allen, Namelijk die dezen Geest des Heeren ontvangen hebben. **met ongedekten aangezichte** Hier ziet de apostel wederom op het voorbeeld van Mozes, die het deksel van zijn aangezicht deed, als hij voor den Heere zelf verscheen, en door dit aanschouwen van God in Zijn aangezicht verheerlijkt werd; alzo ook, zegt hij, hebben wij een vrijmoedigen toegang tot God door het Evangelie, hetwelk is als een klare spiegel, waarin Gods heerlijk aanschijn van onszelven wordt gezien, en wij naar hetzelfde beeld Gods in ons gemoed meer en meer vernieuwd en verheerlijkt worden. **de heerlijkheid des Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.** Of, *als van den Heere den Geest*, dat

is, van den Geest, die de Heere is, namelijk eenswezens met den Vader en met den Zoon.

2 Korinthe 4

1. Daarom dewijl wij deze bediening Namelijk niet der letter, noch des doods, maar des geestes en levens, waarvan in het voorgaande hoofdstuk, 2 Cor. 3:6, enz. gesproken is. **hebben, naar de barmhartigheid, die ons geschied is, zo vertragen wij niet;**
2. Maar wij hebben verworpen *Gr. opgezegd, of afgezegd.* de bedekselen der *Of, de bedekte schandelijkheden;* waardoor hij verstaat de uitvluchten, oppronkingen en bedriegerijen der valse apostelen, die hunne predikingen naar de menselijke wijsheid wilden voegen, of naar de genegenheden der mensen, om die te behagen en hun eigen gemak en eer onderwijl met zulke bemantelingen te bevorderen, gelijk de volgende woorden verklaren. **schande, niet wandelende in arglistigheid, noch het Woord Gods vervalsende, maar door openbaring der waarheid onszelven aangenaam makende** *Gr. recommanderende;* namelijk dat wij daarin eenvoudig handelen. **bij alle gewetens der mensen, in de tegenwoordigheid Gods.**
3. Doch indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in degenen, die verloren gaan;
4. In dewelke de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, *namelijk* der ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is.
5. Want wij prediken niet onszelven, maar Christus Jezus, den Heere; en onszelven, *dat wij uw dienaars zijn* om Jezus' wil.
6. Want God, Die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is Degene, Die in onze harten Namelijk die ook duister en onwetend van nature

waren. Hij spreekt hier inzonderheid van de apostelen, door wie dit licht daarna moest verbreid worden onder alle volken. **geschenen heeft, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van** Dat is, de heerlijkheid Gods, die in het aanschijn van Mozes blonk en van hem werd bedekt, schijnt nu veel heerlijker in het aanschijn van *Christus*, en wordt van ons niet bedekt, maar ongedekt voorgesteld voor allen, om dezelve daardoor te verlichten. **Jezus Christus.**

7. **Maar wij hebben dezen schat in** Namelijk van de kennis der heerlijkheid Gods in het aanschijn van *Christus*. **aarden vaten, opdat** Dat is, wij zijn zwakke, verachte en tedere instrumenten in het midden van alle vervolgingen. **de uitnemendheid der kracht** Namelijk van dit Woord des Evangelies. **zij van God, en niet uit ons;**

8. **Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd;** Namelijk alzo dat er geen uitkomst is. Anderszins wordt deze benauwing ook van de gelovige gezegd; Rom. 8:35; 2 Cor. 6:4. **twijfelmoedig, doch niet mismoedig;**

9. **Vervolgd, doch niet daarin verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven;**

10. **Altijd de doding van den Heere Jezus in het lichaam omdragende, opdat ook het leven van Jezus** Dat is, de levendmakende kracht van *Christus* en Zijns Geestes, die zich in onze bediening alhier openbaart en hiernamaals tot onze verlossing ten volle zal openbaren, gelijk ook 2 Cor. 4:12 verklaart. Zie Rom. 8:10,11. **in ons lichaam zou geopenbaard worden.**

11. **Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden.**

12. **Zo dan, de dood werkt** Dat is, het gevaar des doods hangt ons gedurig boven

het hoofd en werkt in ons door de kracht van *Christus* tot meerderen ijver tot naarstige uitvoering van onze bediening. **wel in ons, maar het leven in** Dat is, maar gij wordt door onzen dienst en al onze verdrukkingen en doodsgevaaren in het leven des Geestes meer en meer versterkt, alzo dat zelfs al deze benauwdheden, die ons overvallen, u ten goede komen en tot het leven gedijden. **ulieden.**

13. **Dewijl wij nu denzelfden Geest des geloofs hebben, gelijk er geschreven is: Ik heb geloofd,** Dit spreekt David Ps. 116:10, wanneer hij, in vele zwarigheden zijnde, zijn vertrouwen van zijne verlossing heeft betuigd, of wanneer hij, in vele zwarigheden zijnde, het betrouwen, dat hij op God ook in het toekomstige had, voor een iegelijk heeft beleden. **daarom heb ik gesproken; zo geloven wij ook, daarom spreken wij ook;** Dat is, belijden en prediken voor een ieder hetgeen wij geloven.

14. **Wetende, dat Hij, Die den Heere Jezus opgewekt heeft, ook ons door Jezus zal opwekken, en met ulieden daar** Namelijk ten uitersten dage, wanneer *Christus* zal verschijnen op Zijn rechterstoel; Ef. 5:27. **zal stellen.**

15. **Want al deze dingen zijn** Namelijk die ik verhaald heb van de gevaren des doods over ons en van de wonderlijke verlossingen, die God daarop geeft. **om uwentwil, opdat de vermenigvuldigde** Namelijk die Hij bewijst in onze wonderbaarlijke verlossingen tot uwe vertroosting en stichting, en tot verbreiding van Gods eer, door uwe dankzeggingen voor ons. **genade, door de dankzegging van velen, overvloedig worde ter heerlijkheid Gods.**

16. **Daarom vertragen wij niet; maar hoewel onze uitwendige mens** Gr. *de mens buiten*; dat is ons lichaam, met onze lichamelijke sterkte, gezondheid en uitwendigen welstand. **verdorven wordt, zo wordt nochtans de inwendige**

vernieuwd Gr. *de mens binnen*; dat is de ziel, door Gods Geest vernieuwd zijnde, wordt dagelijks in het midden van deze zwarigheden meer en meer vernieuwd en gesterkt. **van dag tot dag.**

17. Want onze lichte verdrukking, Gr. *het licht, of de lichtigheid onzer verdrukking.*

Dit zegt de apostel niet, omdat de verdrukking in zichzelf licht is, maar omdat de Heere haar, door de versterking en troost Zijns Geestes, ons licht maakt. Zie Rom. 5:3, en Rom. 8:37. **die zeer haast** Namelijk gelijk ons leven niet lang is. Want na dit leven worden alle tranen van onze ogen gewist; Openb. 7:16,17. **voorbij gaat,** werkt ons **een gans** Dat is, brengt voort, niet uit enige verdienste, maar uit enkel genade, om *Christus'* wil; Rom. 8:17,18. Gr. *een eeuwig gewicht der heerlijkheid, naar uitnemendheid tot uitnemendheid.* **zeer uitnemend eeuwig gewicht der heerlijkheid;**

18. Dewijl wij niet aanmerken de dingen Namelijk als op een wit waarnaar wij trachten, gelijk het Griekse woord eigenlijk medebrengt., **die men ziet, maar de dingen** Dat is, de wereldse eer of oneer, gemakken en ongemakken dezes levens, die wij dagelijks voor onze ogen zien., **die men niet ziet; want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig.**

2 Korinthe 5

1. Want wij weten, dat, zo ons aardse huis Dit is, ons zwak en sterfelijk lichaam, hetwelk wij op deze aarde dragen, dat van aarde gemaakt is, en met een tabernakel of hut wordt vergeleken, die men in het reizen lichtelijk opmaakt, en in het vertrekken wederom afbreekt, of laat vervallen. Zie dergelijke Job 4:19; 2 Petr. 1:13,14. **dezes tabernakels gebroken wordt,** Gr. *ontbonden, losgemaakt.* **wij een gebouw van God** Sommigen nemen dit voor de hemelse heerlijkheid, waarmede onze lichamen ten uitersten dage eerst zullen verheerlijkt worden. Doch also de apostel hier merkelijk spreekt van een gebouw, of huis,

hetwelk wij, nadat deze tabernakel gebroken is, van God zullen hebben, en dat in den hemel, en zo haast wij uit dit lichaam gaan wonen, gelijk blijk uit 2 Cor. 5:6,8; zo wordt het wel zo bekwamelijk voor de hemelse heerlijkheid in het algemeen genomen, waarmede de ziel versierd en gelijk als bekleed wordt, zo haast zij deze tabernakel aflegt, en waarmede het lichaam daarna zal bekleed worden, als het uit de doden zal opgewekt zijn. Zie van het eerste Hebr. 11:14,16; Openb. 7:14, en van het andere 1 Cor. 15:42,43; Filipp. 3:20,21. **hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.**

2. Want ook in dezen zuchten wij, verlangende met onze woonstede, die uit den hemel is, overkleed te worden.

3. Zo wij ook bekleed en Namelijk met het ware bruiloftskleed, dat is, die met de gerechtigheid en heiligheid van *Christus* in dezen verhuisdag zullen bevonden worden. Want anderen, die daarvan ontbloot zijn, hebben deze heerlijkheid niet te verwachten. Anderen zetten het over: *Alzo, of nadermaal wij ook bekleed,* enz, en nemen het voor ene verklaring van het voorgaande. **niet naakt zullen gevonden worden.**

4. Want ook wij, die in dezen tabernakel Dat is, die in het aardse en sterflijke lichaam nog leven. **zijn, zuchten, bezwaard zijnde; nademaal wij niet** Dat is, geheel ontbloot worden van ons lichaam, dat wij nu dragen, om het eeuwiglijk te derven. Of, *in welken,* namelijk tabernakel, zijnde, wij niet willen, enz. **willen ontkleed, maar overkleed worden,** Namelijk met de hemelse heerlijkheid, naar de ziel, terstond na den dood, en naar het lichaam, wanneer het ons zal wedergegeven worden ten uitersten dage. Sommigen menen dat Paulus hier zou wensen te mogen leven in dit lichaam, totdat *Christus* zal komen om onze lichamen te veranderen, zonder dat wij die behoeven af te leggen; van welke verborgenheid gesproken wordt 1 Cor. 15:51 en 1 Thess. 4:17. Doch dit is niet waarschijnlijk, alzo hij 2 Cor. 5:8 zegt, dat hij

liever heeft uit het lichaam te gaan uitwonen, namelijk voor een tijd, en bij den Heere in te wonen. opdat het sterfelijke van het leven verslonden worde. Dat is, van de zalige onsterfelijkheid geheel weggenomen worde, wanneer namelijk *Christus* het weder zal opwekken, en Zijn verheerlijkt lichaam gelijkvormig maken; Filipp. 3:21.

5. Die ons nu tot ditzelfde bereid Dat is, tot deze heerlijkheid in onze ziel, en deze onsterfelijkheid in ons lichaam. Gr. *gewrocht, of toegemaakt.* heeft, is God, Die ons ook het onderpand des Namelijk den Heiligen Geest tot een onderpand, om ons hiervan te verzekeren. Zie Rom. 8:16; 2 Cor. 1:22; Ef. 4:30. Geestes gegeven heeft.
6. Wij hebben dan altijd goeden moed, en weten, dat wij, inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heere;
7. (Want wij wandelen door geloof *en* niet door aanschouwen.) Namelijk van de dingen, die wij hopen. Zie Rom. 8:24; 1 Cor. 13:12; hoewel er anderszins ook een aanschouwen is des geloofs; Joh. 6:40 en Joh. 8:56.
8. Maar wij hebben goeden moed, en hebben meer behagen om uit het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen.
9. Daarom zijn wij ook zeer begerig, Gr. *eergierig.* Zie ook Rom. 15:20. **hetzij inwonende,** Namelijk bij Hem in den hemel, gelijk 2 Cor. 5:8. Zie Openb. 7:17, en Openb. 14:4. Of, in het lichaam gelijk 2 Cor. 5:6. **hetzij uitwonende, om** Namelijk van *Christus* buiten den hemel, terwijl wij nog dit sterfelijke lichaam dragen, of uit het lichaam, gelijk 2 Cor. 5:8. **Hem welbehagelijk te zijn.**
10. Want wij allen moeten geopenbaard worden Namelijk niet alleen ten aanzien van onze personen, maar ook van onze gedachten, woorden en werken; Rom. 2:16; Openb. 2:23, en Openb. 20:12. **voor den rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage, hetgeen door het lichaam** Namelijk hier

in dit leven, of terwijl wij dit lichaam dragen. *geschiedt*, naardat hij gedaan heeft, **hetzij goed** Dat is, het loon des goeds, uit genade., **hetzij kwaad.** Dat is, het loon des kwaads, uit verdienste. Zie van beide Matth. 25:34,41; Rom. 6:23.

11. **Wij dan, wetende den schrik des Heeren,** Dat is, dit schrikkelijk en vreeslijk oordeel des Heeren, waardoor wij zorgvuldig moeten zijn, om voor Hem altijd oprecht te wandelen. **bewegen de mensen tot het geloof, en zijn Gode openbaar geworden;** doch ik hoop ook in uw gewetens geopenbaard te zijn.
12. **Want wij prijzen onszelven** Dat is, aanbevelen. u niet wederom aan, maar wij geven u oorzaak van roem over ons, Namelijk dat wij trouwe apostelen van *Christus* zijn, en dat onze leer ene leer is, die de harten bekeert. **opdat gij stof zoudt hebben tegen degenen, die in het aangezicht** Dat is, alleen in gemaakte en opgepronkte wijze van spreken en dergelijke, die wel een uitwendigen schijn hebben voor de mensen, maar het hart niet raken. **roemen en niet in het hart.**
13. **Want hetzij dat wij uitzinnig zijn,** Zo spreekt de apostel, als hij zichzelf en zijn dienst moet prijzen, omdat het werk van uitzinnige en dwaze lieden schijnt te zijn van zichzelf te roemen, en verklaart dat hij dit doet, niet om zichzelf deze eer te geven, maar om Gode zijne eer te bwaren. **wij zijn het Gode; hetzij dat wij gematigd van zinnen** Zo spreekt de apostel, wanneer hij, zonder van zichzelf te moeten spreken, zijn dienst van hen eenvoudig uitvoert, hetwelk hij verklaart ook tot hun best te strekken. Zie 2 Cor. 11:1,16,17, enz., gelijk ook doorgaans in het 2 Cor. 12. **zijn, wij zijn het ulieden.**
14. **Want de liefde van Christus** Dit kan verstaan worden, òf van de liefde, waarmede *Christus* ons liefheeft, òf van de liefde, waarmede wij Hem liefhebben, omdat Hij Zichzelf voor ons gegeven heeft, hetwelk het navolgende vers schijnt mede te brengen,

hoewel ook deze onze liefde uit Zijne liefde jegens ons vloeit. dringt ons;

15. Als die dit oordelen, Dat is, voor vast houden. dat, indien Een voor allen Namelijk die in Hem geloven; Joh. 3:16; Hand. 10:43; Rom. 3:22, en Rom. 10:4; Hebr. 5:9, en Hebr. 10:14. gestorven is, Namelijk om hunne zonden te vernietigen. zij dan allen gestorven zijn. Namelijk met Hem, om door Zijnen dood niet alleen vergeving der zonden en verzoening met God te verkrijgen, maar ook om de zonde af te sterven, gelijk Rom. 6:6; Hebr. 9:26,27,28. En Hij is voor allen Namelijk die in Hem geloven; Joh. 3:16; Hand. 10:43; Rom. 3:22, en Rom. 10:4; Hebr. 5:9, en Hebr. 10:14. gestorven, opdat degenen, die leven, niet meer zichzelf zouden Dat is, tot hun zelfs gemak, nut en eer. leven, maar Dien, Die voor hen gestorven en opgewekt is.
16. Zo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vlees; Dat is, naar uiterlijk aanzien, maagschap, gestalte, eer, wijsheid, of welsprekendheid; maar, *wil hij zeggen* alleen naar den Geest, dat is, naar de geestelijke kracht die in hem is en door hem gewrocht wordt. en indien wij ook Gelijk Paulus getuigt dat hij ook *Christus* gezien heeft; 1 Cor. 9:1. Christus naar het vlees gekend hebben, nochtans kennen wij *Hem* nu niet meer Namelijk om daarover te roemen, of onze achting daardoor te zoeken, gelijk sommiger doen. *naar het vlees*.
17. Zo dan, indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel; Dat is, door de kracht en den Geest van *Christus* wedergeboren, zonder op die vleselijke dingen meer te achten, of zijn geluk daarin te zoeken; Gal. 6:15. het oude is voorbijgegaan, ziet, het is alles nieuw geworden.
18. En al deze dingen zijn Namelijk die deze nieuwe schepping aangaan. uit God, Die ons met Zichzelf verzoend heeft door Namelijk toen wij nog Zijne vijanden waren; gelijk Paulus spreekt Rom.

5:8, enz. Jezus Christus, en ons de bediening der verzoening gegeven heeft.

19. Want God Of, *hoe dat God*, enz. was in Christus de wereld met Dat is, de uitverkorenen en gelovigen door de gehele wereld, gelijk Joh. 6:33,51. Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende; en heeft het woord der verzoening in ons gelegd. Dat is, ons toebetrouwd, om het in Zijnen naam te verkondigen.
20. Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege: laat u met God verzoenen. Namelijk door het geloof in *Christus* en Zijn bloed; Rom. 3:25.
21. Want Dien, Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij Dat is, die van alle zonde vrij is geweest; 1 Petr. 2:22. zonde voor ons gemaakt, Dat is, ene offerande voor de zonde, gelijk Lev. 7:2. Of, zonde, door toerekening van onze zonden, gelijk Hij ook gezegd wordt *een vloek* geworden te zijn; Gal. 3:13. opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods Dat is, rechtvaardigd voor God. Of, dat de rechtvaardigheid Gods ons zou toegerekend worden; Rom. 4:4,5, enz. in Hem. Namelijk *Christus*, ten aanzien dat wij in Hem zijn, en Zijn gerechtigheid ons wordt toegerekend; Rom. 8:1, enz.

2 Korinthe 6

1. En wij, *als* medearbeidende, Of, *medewerkende*; namelijk met God, gelijk de dienaars des Woords als instrumenten en gezanten Gods ook elders genaamd worden; 1 Cor. 3:9,10. bidden *u* Of, *vermanen*. ook, dat gij de genade Gods Namelijk die u door het Evangelie en onzen dienst is aangeboden en van u ontvangen. niet tevergeefs moogt Dat is, zonder behoorlijke vruchten van dankbaarheid en toeneming in het geloof voort te brengen. ontvangen hebben.

2. **Want Hij zegt:** Namelijk Jes. 49:8, waar God de Vader alzo spreekt tot Zijnen Zoon, en de opbouwning van Zijne gemeente door Hem in Zijne toekomst belooft. **In den aangenamen tijd heb Ik u verhoord, en in den dag der zaligheid heb Ik u geholpen. Ziet, nu is het de welaangename tijd, ziet, nu is het de dag der zaligheid!**
3. **Wij geven geen aanstoot in enig ding, opdat de bediening niet** Namelijk des Heiligen Evangelies, die ons toebetrouwd is, en van welken hij in het einde van het voorgaande hoofdstuk heeft gesproken. **gelasterd worde. Of, berispt, bestraft, gelijk het Griekse woord eigenlijk medebrengt; hetwelk placht te geschieden wanneer het leven der dienaren van het Woord met hunne leer niet overeenkomt.**
4. **Maar wij, als dienaars van God, maken onszelven** Gr. *recommanderen wij onszelven*, of maken dat wij na gedane proeve goed gekend worden. **Of bewijzen. in alles aangenaam, in vele verdraagzaamheid, in verdrukkingen, in noden, in benauwdheden,**
5. **In slagen, in gevangenissen, in beroerten, in arbeid, Of, verwarringen, onvastigheden; waardoor verstaan wordt de staat dergenen, die herwaarts en derwaarts gejaagd of verdreven worden. in waken, in vasten,**
6. **In reinheid, in kennis, in lankmoedigheid, in goedertierenheid, in den Heiligen Geest,** Hierdoor verstaat hij de vrijmoedigheid en vreugde des Geestes, die ons ondersteunt ook in het midden van alle verdrukkingen; Joh. 16:33; Rom. 5:3,4,5, en Rom. 14:17. **in ongeveinsde liefde,**
7. **In het woord der waarheid,** Dat is, de predikatie des Evangelies, gelijk Joh. 17:17. **in de kracht van God, door de wapenen der Of, door de rechter- en linkerwapenen der gerechtigheid. gerechtigheid aan de rechter en aan de linker zijde;**
8. **Door eer en oneer,** Dat is, in het midden van eer en oneer; namelijk, eer bij de vrome en oneer bij de goddelozen en wereldse mensen. Versta hetzelfde onderscheid ook in de volgende tegenstellingen, en zie een voorbeeld in *Christus*, Joh. 7:12, en in Paulus, Hand. 17:18,32. **door kwaad gerucht en goed gerucht; als verleiders, en nochtans waarachtigen;**
9. **Als onbekenden, en nochtans bekend; als stervenden, en ziet, wij leven** Namelijk door de bijzondere genade en beschutting Gods; Ps. 118:18.; **als getuchtigd, en niet gedood;**
10. **Als droevig zijnde, doch altijd blijde; Dat is, getroost in God; Rom. 5:3; 1 Thess. 5:16. als arm, doch velen rijk makende; als Namelijk met geestelijke gaven. niets hebbende, en nochtans alles bezittende.** Namelijk in *Christus* en met *Christus*; 1 Cor. 3:21,22.
11. **Onze mond is** Dat is, ik spreek vrijmoedig en in het brede met u van al mijne gelegenheden, gelijk mijn genegenheid en goed hart tegen u ook groot is. Een Hebreeuwse wijze van spreken. **opengedaan tegen u, o Korinthiers, ons hart is uitgebreid.**
12. **Gij zijt niet nauw** Dat is, gij bezit ons hart in het geheel. Wij doen ons hart voor u wijd open. **in ons, maar gij zijt nauw in uw ingewanden.**
13. **Nu, om dezelfde vergelding te doen,, ik spreek als tot mijn kinderen)** zo wordt gij ook Namelijk in uwe ingewanden, of hart; om ons gelijke genegenheid of liefde toe te dragen. **uitgebreid.**
14. **Trekt niet een ander juk aan met** Dat is een juk, of gemeenschap met degenen, die van ongelijke religie zijn, gelijk de afgodische heidenen waren. Waarmede hij niet allerlei gemeenschap verbiedt, want dat zou strijden met hetgeen hij gezegd heeft 1 Cor. 5:10, maar alleen zulke gemeenschap, waardoor zij ook tot de gemeenschap van hunne afgoderij of andere zonden zouden

worden gebracht, of de ongelovigen in hunne zonden gesterkt; en is ene gelijkenis, genomen uit de wet, Deut. 22:10, waar God verbiedt, dat zij in het ploegen den os en den ezel niet zouden samenvoegen. de ongelovigen; want wat mededeel heeft de gerechtigheid met de ongerechtigheid, en wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis?

15. En wat samenstemming heeft Christus met Belial, of wat deel heeft de gelovige met den ongelovige?

16. Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de Namelijk die tot den dienst van den waren God is geheiligd. afgoden? Want gij zijt de tempel Namelijk die in *Christus* gelooft, Ef. 2:21,22; 1 Petr. 2:5. des levenden Gods; Dat is, die niet alleen zelf leeft, maar allen een auteur des levens is, Hand. 17:25, en wordt deze titel hier God gegeven tegen de stomme en dode afgoden. gelijkerwijs God gezegd heeft: Deze woorden zijn genomen ten dele uit Lev. 26:11,12, ten dele uit Ezech. 37:26. Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder *hen* wandelen; en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn.

17. Daarom gaat uit het Deze woorden zijn genomen uit Jes. 52:11, also dat deze vermaning van Paulus uit verscheidene plaatsen bijeengevoegd is. midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal ulieden aannemen.

18. En Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.

2 Korinthe 7

1. Dewijl wij dan deze beloften hebben, Namelijk waarvan in het einde van het voorgaande hoofdstuk is gesproken. geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleses Dat is, des lichaams en der ziel, gelijk hoererij, afgoderij, enz. beide lichaam en ziel

besmetten. Zie 1 Cor. 6:20. en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods.

2. Geeft ons plaats; Dat is, geeft onze vermaning plaats. Of, geeft ons plaats in uw hart, gelijk wij u doen in het onze. Zie hiervoren, 2 Cor. 6:11,12,13. wij hebben niemand verongelijkt, wij hebben Namelijk door heerschappijzucht over u. niemand verdorven, wij hebben Namelijk door valse leringen of kwade voorbeelden. bij niemand ons voordeel gezocht. Namelijk door pluimstrijkingen, om gewin van u te hebben. Zie van de eigenschap van dit woord 2 Cor. 2:10. En deze zijn de drie fouten, waardoor hij meteen de valse apostelen beschrijft.

3. Ik zeg *dit* niet tot *uw* veroordeling; want ik heb te voren gezegd, dat gij in onze harten zijt, om samen te sterven en samen te leven.

4. Ik heb vele vrijmoedigheid in het spreken tegen u, ik heb veel roems over u; ik ben vervuld met vertroosting; ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking.

5. Want ook, als wij in Macedonie gekomen zijn, zo heeft ons vlees geen Dat is, ons lichaam. Niet dat de ziel niet mede haar deel heeft aan de verdrukkingen, maar omdat de vervolgingen meest op den uitwendigen mens aangericht worden, en God daarentegen den geest dikmaals verkwikt en vertroost. rust gehad; maar wij waren in alles verdrukt; van buiten was strijd, van binnen Namelijk die ons aangedaan werd van de heidenen en Joden, die buiten de gemeente waren. vrees. Namelijk door de zorg, die wij hadden van de zwarigheden, die binnen de gemeente gerezen waren; 2 Cor. 11:28,29. Zie dergelijk wijze van spreken 1 Cor. 5:12.

6. Doch God, Die de nederigen vertroost, heeft ons getroost door de komst Namelijk die ons tegen de vervolging van buiten door zijne

tegenwoordigheid heeft gesterkt, en van den stand uwer gemeente van binnen, en van uwe genegenheid tot ons beter heeft onderricht, gelijk 2 Cor. 7:7 verklaart. **van Titus.**

7. En niet alleen door zijn komst, maar ook door de vertroosting, met welke hij over u vertroost is geweest, als hij ons verhaalde uw verlangen, Namelijk na mijne komst tot u. **uw kermen,** Namelijk over mijne verdrukkingen en ongenoegen. **uw ijver voor mij;** Namelijk tegen de ongehoorzamen, en ook in het aannemen van de bestraffingen en vermaningen in den voorgaanden brief tot u door mij gedaan, waarvan hij in de volgende verzen breder handelt. **alzo dat ik te meer verblijd ben geweest.**
8. Want hoewel ik u in den zendbrief **bedroefd** Namelijk door mijn ernstig schrijven en bestraffen over het duiden van den bloedschender en andere gebreken onder u. Zie 1 Cor. 5, en vervolgens. **heb, het berouwt mij niet, hoewel het mij berouwd heeft;** Dat is, wee gedaan heeft, dat ik zo hard moest schrijven, gelijk het een vader wee doet wanneer hij zijne kinderen hard moet bestraffen, hoewel hij zulks met recht doet en tot hun best. **want ik zie, dat dezelve zendbrief, hoewel voor een kleinen tijd, u bedroefd heeft.**
9. Nu verblijde ik mij, niet omdat gij bedroefd zijt geweest, maar omdat gij **bedroefd zijt geweest tot bekering;** want gij zijt bedroefd geweest naar God, zodat gij in geen *Of, opdat hij in geen ding schade van ons zoudt lijden.* **ding schade van ons geleden hebt.**
10. Want de droefheid naar God **werkt** Dat is, die van God komt, Gode aangenaam is en den zondaar tot God brengt; wanneer namelijk het hart des zondaars daarover recht bedroefd is, dat hij God zijnen Vader door zijne zonde vertoornd heeft, met een vertrouwen van de vergeving derzelve door *Christus Jezus,* vergezelschap met een vast voornemen van de zonde te vlieden,

gelijk de voorbeelden van David, van den verloren zoon, der zondares, Petrus en anderen uitwijzen. **een onberouwelijke bekering tot zaligheid; maar de droefheid der** Dat is, welke in wereldse mensen is, om het verlies van wereldse zaken, of die uit vrees van Gods straf alleen wordt veroorzaakt, waarop verharding in de zonde, wanhoop en eindelijk de verdoemenis zelve volgt, gelijk in Kain, Achitofel, Achab, Judas en dergelijken te zien is. **wereld werkt den dood.**

11. Want ziet, ditzelfde dat gij naar God zijt bedroefd geworden, hoe grote naarstigheid heeft het in u *Of, zorgvuldigheid* en bekommring over de zonde, die begaan was om die te beteren. **gewrocht? Ja, verantwoording, ja** *Of, verontschuldiging;* namelijk dat zulks niet was geschied uit moedwil of toestemming van de begane zonde., **onlust, ja** *Of, bezwaardheid* over dezelve zonde, **verdrietigheid, kwalijkneming., vrees, ja** Namelijk van de goddelijke en kerkelijke straf over die zonde, zo zij niet werd gebeterd., **verlangen, ja** Dat is, gewilligheid en zonderlinge begeerte om dezelve te beteren., **ijver, ja** Namelijk in het volbrengen van hetgeen de apostel hun bevolen had tot wering van deze ergernis., **wraak; in alles** Dit kan verstaan worden van de kerkelijke straf zelve over deze zonde, of ook van het verdriet, dat zij hierover hebben bewezen, hetwelk als een wraak was over henzelven, dat zij tevoren zo nalatig hierin geweest waren. **hebt gij uzelfen bewezen rein te zijn** Namelijk niet van alle fouten, want nalatigheid is ook ene fout, maar van enig genoeg daaraan te hebben, of van moedwillig daarin gehandeld te hebben. **in deze zaak. Of, handel, daad.**
12. Hoewel ik dan aan u geschreven heb, **dat is niet** Namelijk zozeer, of voornamelijk. Ene manier van spreken, gelijk 1 Cor. 9:9,10. **om diens wil, die onrecht gedaan had,** Dat is, van den persoon, die de bloedschande gedaan heeft. Of dergenen, die hunne broeders voor ongelovige rechters getrokken of verongelijkt hadden. **noch om**

diens wil, die onrecht gedaan was; maar opdat onze vlijtigheid Dat is, onze zorg voor den welstand en goeden naam van de ganse gemeente. Anderen lezen *uwe vlijtigheid voor ons.* voor u bij u openbaar zou worden, in de tegenwoordigheid Gods.

13. Daarom zijn wij vertroost geworden over uw vertroosting; en zijn nog overvloediger verblijd geworden over de blijdschap van Titus, omdat zijn geest van u allen **verkwikt** Namelijk ziende hoe gewillig gij geweest zijt, om mijne vermaningen en zijn persoon aan te nemen en hem alle gunst te bewijzen. is geworden.

14. Want indien ik iets bij hem over u geroemd heb, zo ben ik niet beschaamd geworden; maar gelijk wij alles met waarheid tot u gesproken hebben, alzo is ook onze roem, dien *ik* bij Titus *geroemd heb*, waarheid geworden. Dat is, waarachtig bevonden.

15. En zijn innerlijke bewegingen Gr. *ingewanden*; dat is, genegenheid en liefde; een Hebreeuwse wijze van spreken. zijn te overvloediger jegens u, als hij uw aller gehoorzaamheid overdenkt, hoe gij hem met vreze en beven hebt ontvangen.

16. Ik verblijde mij dan, dat ik in alles van u vertrouwen Gr. *in u vertrouwe*. mag hebben.

2 Korinthe 8

1. Voorts maken wij u bekend, broeders, de genade van God, die in de Gemeenten van Macedonie gegeven is.

2. Dat in vele beproeving der verdrukking de overvloed hunner Namelijk spruitende uit het geloof in *Christus*, niettegenstaande alle verdrukking. Zie Rom. 5:3. blijdschap, en hun zeer diepe armoede overvloedig geweest is tot

den rijkdom hunner Dat is, tot overvloedige mildheid, gelijk 2 Cor. 8:4 uitwijst. **goeddadigheid.** Of, *eenvoudigheid, oprechtheid*, in het geven.

3. Want zij zijn naar vermogen (ik betuig het), ja, boven vermogen gewillig geweest;

4. Ons met vele vermaning biddende Of, *vertroosting.*, dat wij wilden aannemen Dat is, op ons nemen. de gave en Gr. *de genade*, dat is de goedwillige gave. de gemeenschap dezer Dat is, de zorg om die inzameling wel te bestellen en ter rechter plaats te doen komen, als een teken van hunne gemeenschap met dezelve. **bediening**, die voor de heiligen *geschiedt*.

5. En *zij deden niet alleen* Dat is, deden meer dan wij gehoopt of verwacht hadden., gelijk wij gehoopt hadden, maar gaven zichzelf Namelijk nog vlijtiger en overvloediger. eerst aan den Heere en *daarna* aan ons, door den wil van God.

6. Alzo dat wij Titus vermaanden, dat, gelijk hij te voren begonnen had, Namelijk ulieden tot alle geestelijke deugden te verwekken, gelijk in 2 Cor. 8:8 verklaard wordt. hij ook alzo nog deze gave bij u Gr. *genade*; dat is, deze gift der weldadigheid, gelijk 2 Cor. 8:1,7,19. voleinden zou.

7. Zo dan, gelijk gij in alles overvloedig zijt, in geloof, en in woord, en in kennis, en in alle naarstigheid, en in uw liefde tot ons, *ziet*, dat gij ook in deze gave overvloedig zijt.

8. Ik zeg *dit* niet *als* gebiedende, maar Gr. *naar bevel.* *als* door de naarstigheid Dat is, door het voorbeeld der naarstigheid en milddadigheid van de gemeenten in Macedonië. van anderen ook de **oprechtheid** uwer **liefde** beproevende.

9. Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden Namelijk

toen Hij zichzelf heeft vernietigd, de gedaante eens dienstknechts aannemende; Filipp. 2:5, enz., **daar Hij rijk was**, Namelijk een heer van alle dingen. Zie Hebr. 1:2. **opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden.** Dat is, al zijn geestelijke en hemelse goederen deelachtig worden; 1 Cor. 1:30.

10. En ik zeg in dezen *Gr. ik geef*; gelijk 1 Cor. 7:25. *mijn mening*; want dit is u oorbaar, als die niet alleen het doen, maar ook het willen van over Dat is, het doen met vlijtigheid en gewilligheid. Want dat is meer dan alleen willen, of alleen doen. **een jaar te voren hebt begonnen.**

11. Maar nu voleindigt ook het doen; opdat, gelijk als er geweest is de volvaardigheid des gemoeds om te willen, er ook alzo zij het voleindigen uit hetgeen gij hebt.

12. Want indien te voren de volvaardigheid des gemoeds daar is, zo is iemand aangenaam naar hetgeen Namelijk Gode, in het uitdelen van zijne gaven. Zie Mark. 12:43; 2 Cor. 9:7. hij heeft, niet naar hetgeen hij niet heeft.

13. Want *dit zeg ik niet*, opdat anderen zouden verlichting hebben, en gij verdrukking; Dat is, opdat anderen overvloed door uwe gaven zouden verkrijgen, en gij gebrek hebben, of u te zeer benauwen.

14. Maar *opdat uit gelijkheid*, in dezen tegenwoordigen tijd, uw overvloed *zij om hun gebrek te vervullen*; opdat ook hun overvloed Namelijk wanneer gij in den tijd der vervolging, of anderszins, hunne hulp ook zoudt mogen van node hebben. Anderen nemen het van den overvloed der geestelijke gaven, welke die van Jeruzalem den heidenen te vlijtiger en te bekwamer zouden mededelen, wanneer zij om den tijdelijken leeftocht zich niet zouden moeten bekommeren. *zij om uw gebrek te vervullen*, opdat er gelijkheid worde. Namelijk in het geven of ontvangen naar den

nood en overvloed van een ieder. Of, opdat het ene lid niet te zeer overvloeie, en het andere niet te benauwd zij; hetwelk met 2 Cor. 8:15 wel zowel overeen komt.

15. **Gelijk geschreven is:** Namelijk Exod. 16:18, in het verzamelen van het manna. Want die veel verzameld hadden, namen daaruit maar elk een gomer tot hun leeftocht, die weinig, vervulden dien gomer uit hetgeen van anderen verzameld was, dat iemand meer tehuis bracht bedierf en ging verloren. **Die veel verzameld had, had niet over; en die weinig verzameld had, had niet te weinig.**

16. Doch Gode zij dank, Die dezelfde **naarstigheit** Dat is, deze zorgvuldigheid om u ook hiertoe te vermanen en bewegen, gelijk 2 Cor. 8:17 verklaart. **voor u in het hart van Titus gegeven heeft;**

17. Dat hij de vermaning heeft aangenomen, en zeer naarstig zijnde, gewillig tot u gereisd is. *Gr. uitgegaan.*

18. En wij hebben ook met hem gezonden den broeder, die lof heeft Deze menen vele oude leraars dat Lukas zou geweest zijn, die het Evangelie van *Christus* beschreven heeft; maar alzo hier niet van het Evangelie te beschrijven, maar van het te prediken gesproken wordt, zo is dat onzeker; gelijk ook dat het Barnabas zou zijn. **in het Evangelie door al de Gemeenten;**

19. En dat niet alleen, maar hij is ook van de Gemeenten verkoren, om met ons te reizen met deze gave, Dat is, weldaad, gift, weldadige handreiking, gelijk meermalen tevoren. **die van ons bediend wordt tot de heerlijkheid des Heeren Zelfen, en de volvaardigheid uws** Dat is, tot een bewijs van uw goedwilligheid en milddadigheid. **gemoeds;**

20. Dit verhoedende, dat ons Namelijk door het bijvoegen van anderen, die dezen last nevens ons hebben aangenomen, gelijk 2 Cor. 8:22 verklaart. **niemand moge lasteren in dezen** Of, *berispen*, met kwaad achterdenken bezwaren, zo wij

zodanige overvloedige aalmoezen alleen hadden overgebracht, hetwelk van de valse apostelen en andere vijanden des Evangelies, lichtelijk had kunnen geschieden. overvloed, die van ons wordt bediend;

21. Als die bezorgen, hetgeen eerlijk is, niet alleen voor den Heere, maar ook voor de mensen.

22. Wij hebben ook met hen gezonden onzen broeder, welken wij Deze menen sommigen dat Apollos geweest zou zijn. Doch is ook onzeker. in vele dingen dikmaals beproefd hebben, dat hij naarstig is; en nu veel naarstiger, door het groot vertrouwen, dat *hij heeft* tot ulieden.

23. Hetzij *dan* Titus, hij is *Gr. van Titus*, dat is, wil men weten wie Titus is. mijn metgezel en medearbeider bij u; hetzij onze broeders, zij zijn Namelijk die van de gemeenten van Macedonië nevens Titus hiertoe zijn verkoren, waarvan hij gesproken had 2 Cor. 8:18,22. afgezanten der Gemeenten, *en* een eer van Christus.

24. Bewijst dan aan hen de bewijzing uwer liefde, en van onzen roem van u, ook voor het aangezicht der Gemeenten.

2 Korinthe 9

1. Want van de bediening, die Hierdoor kan verstaan worden, òf de handreiking zelve, òf de wijze van die in te zamelen en naar Jeruzalem af te zenden, die hij geheel aan hun goeddunken overgeeft, omdat hij wist dat zij daartoe al overlang volvaardig waren geweest en genoegzame voorzichtigheid hadden, om het wel en behoorlijk te doen. voor de heiligen *geschiedt*, is mij onnodig aan u te schrijven. Namelijk breder of verder.

2. Want ik weet de volvaardigheid uws gemoeds, van welke ik roem over u bij de Macedoniers, dat Achaje van

Waarvan Corinthe de hoofdstad was. Zie Rom. 15:26; 1 Cor. 1:2. over een jaar bereid is geweest; en de ijver, van u *begonnen*, heeft er velen verwekt.

3. Maar ik heb deze broeders gezonden Namelijk Titus met de twee anderen, waarvan in 2 Cor. 8 vermaand is., opdat onze roem, dien *wij* over u *hebben*, niet zou ijdel gemaakt worden in dezen dele; opdat (gelijk ik gezegd heb) gij bereid moogt zijn; Namelijk tegen dat ik kom, gelijk 2 Cor. 9:4 verklaart.

4. *En* dat niet mogelijk, zo de Macedoniers met mij kwamen, en u onbereid vonden, wij (opdat wij niet zeggen: gij) beschaamd worden in deze vasten grond der roeming.

5. Ik heb dan nodig geacht deze broeders te vermanen, dat zij eerst tot u zouden komen, en voorbereiden uw te voren aangedienden zegen; opdat die gereed zij, also als een zegen Dat is, als een vrijwillige en milde gave, gelijk een zegen, die eigenschap heeft dat hij uit een toegenegen en mild hart voortkomt; een Hebreeuwse wijze van spreken., en niet als een vrekheid.

6. En dit *zeg ik*: Die spaarzaamlijk zaait, zal ook spaarzaamlijk maaien; en die in zegeningen zaait, Dat is, vrijwillig en mild, gelijk in 2 Cor. 9:5. Versta altijd, naar dat iemand heeft, gelijk 2 Cor. 8:12. zal ook in zegeningen maaien. Dat is, van God overvloedige vergelding ontvangen; Gal. 6:9.

7. Een iegelijk *doe*, gelijk hij in *zijn* hart voorneemt; niet uit droefheid, of uit nooddwang; want Dat is, uit vrees van anderszins doende berispt te worden, of zijn aanzien bij de mensen te verliezen. God heeft een blijmoedigen gever lief.

8. En God is machtig alle genade te doen Dat is, middel om weldadig te mogen zijn tegen een ieder. overvloedig zijn in u; opdat gij in alles te allen tijd, alle

genoegzaamheid hebbende, Namelijk niet alleen bij uzelf in uw gemoed, hetwelk een groot gewin is, 1 Tim. 6:6, maar ook overvloed om anderen in allerlei nood te hulp te kunnen komen. tot alle goed werk overvloedig moogt zijn.

9. Gelijk er geschreven is: Namelijk Ps. 112:9, waar de profeet de eigenschappen van een godzalig man ook op deze wijze beschrijft. Hij heeft gestrooid, hij heeft den armen gegeven; Zijn gerechtigheid blijft in der eeuwigheid.

10. Doch Die het zaad den zaaier verleent, Die verlene ook brood tot spijs, en vermenigvuldige uw gezaaisel, en vermeerdere de vruchten uwer gerechtigheid;

11. Dat gij in alles rijk wordt tot alle goeddadigheid, welke Of, *eenvoudigheid*. door ons werkt dankzegging Namelijk bij de armen en gebreklijken, die verwekt worden om God te danken, wanneer zij zodanige weldaden van ons ontvangen, gelijk de volgende verzen nader verklaren. tot God.

12. Want de bediening van dezen dienst vervult Gr. *Leitourgas*; welk woord wel betekent allerlei openbaren dienst, gelijk Hand. 13:2 is aangetekend, maar wordt ook somwijlen genomen voor een dienst der offering, gelijk de aalmoezen ook geestelijke offeranden genaamd worden, Filipp. 4:18; Hebr. 13:16, welke betekenis daarom hier ook niet kwalijk past. niet alleen het gebrek der heiligen, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen tot God;

13. Dewijl zij door de beproeving dezer Of, *goedkenning, goedachting*. bediening God verheerlijken over de onderwerping uwer Dat is, dat gij hiermee openlijk belijdt of getuigt, dat gij u in alles het Evangelie van *Christus* onderwerpt, hetwelk ook de werken der liefde bijzonder aanprijst. belijdenis onder het Evangelie van Christus, en over de

goeddadigheid der mededeling aan hen en aan allen;

14. En door hun gebed voor u, Namelijk hetwelk de gelovigen te Jeruzalem, door uwe weldadigheid verwekt zijnde, te ijveriger voor u doen zullen. welke naar u verlangen Of, *zeer begerig zijn naar u*; namelijk om uwen welstand dagelijks te mogen horen. Het kan ook overgezet worden: *Welke u grote genegenheid toedragen.*, om de uitnemende Dat is, omdat zij door ons en anderen verstaan hebben, hoe grote genade en welke grote gaven de Heere uwe gemeente gegeven heeft; Hand. 21:18,19. genade Gods over u.

15. Doch Gode zij dank Hiermede besluit de apostel dezen gehelen handel, om hen te vermanen dat de eer van al den voorverhaalden roem en gaven, waarvan hij gesproken en waarover hij hen geprezen had, niet eigenlijk hun, maar Gode alleen moest toegeschreven worden, tot hunne vernedering. voor Zijn onuitsprekelijke gave.

2 Korinthe 10

1. Voorts ik Paulus zelf bid u, door de zachtmoedigheid en goedertierenheid van Gr. *billijkheid, bescheidenheid*. Christus, die, tegenwoordig zijnde Gr. *naar het aangezicht*; dat is, tegenwoordig, of naar het uiterlijk gelaat., wel gering ben onder u, Of, *nedering*. Deze woorden verhaalt Paulus, als uit den mond van enige valse apostelen, die de ernstige vermaningen des apostels in den voorgaanden brief gesteld, op zulke wijze zochten krachteloos te maken. maar afwezend stout ben tegen u;

2. Ik bid dan, dat ik, tegenwoordig zijnde, niet stout moge zijn Dat is, niet gedwongen worden door de ongehoorzaamheid van dezen, om tegenwoordig zijnde, zulke vrijmoedigheid in het straffen metterdaad te gebruiken. met die vrijmoedigheid, waarmede ik geacht word stoutelijk gehandeld Namelijk in het schrijven en dreigen, wanneer

ik niet tegenwoordig ben. te hebben tegen sommigen, die ons achten, alsof wij naar het vlees Dat is, vleselijke of menselijke wijzen van doen gebruiken, om ons bij de mensen aanzien te maken. wandelden.

3. Want wandelende in het vlees Dat is, in dit leven, gelijk een zwak en gering mens. Zie Hebr. 5:7., voeren wij den krijg Alzo noemt hij zijn handel en wandel onder de mensen in het verbreiden van het heilige Evangelie. Zie 1 Tim. 1:18; 2 Tim. 4:7. niet naar het vlees; Dat is, naar de wijze van vleselijke of bedriegelijke mensen. Zie 2 Cor. 1:17; want alzo pleegt de apostel dit woord naar den vleese op verscheidene plaatsen te gebruiken.

4. Want de wapenen van onze Dat is, de middelen, die wij gebruiken om door het Evangelie van Christus de mensen te bekeren, en onder het rijk en de gehoorzaamheid van Christus te brengen. krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, Gr. Gode krachtig; dat is, door de kracht, die God daar bijvoegt, zo in het doen van wondertekenen, Mark. 16:20, als in het bewegen en overtuigen van de harten door Zijnen Geest, Hand. 16:14, en ook mede in het straffen van degenen, die zulks zochten te wederstaan. Zie een voorbeeld in Bar-Jesus, tot nederwerping der sterkten;

5. Dewijl wij de overleggingen ter Namelijk die de natuurlijke rede des mensen voortbrengt, om het Evangelie zijn aanzien te benemen. nederwerpen, en alle Dat is, Christus en Zijn woord onderwerpen. Want de rede des mensen moet geen richter zijn over het Evangelie, maar zich daaronder buigen en gevangen geven; gelijk de volgende woorden ook verklaren. hoogte, die zich Namelijk van aanzienlijke wijsheid of kloekheid. verheft tegen de kennis van God, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus; Dat is, des Evangelies van Christus, hetwelk dengenen, die verloren gaan, wel dwaasheid is, maar dengenen, die behouden worden, is het de macht Gods, 1 Cor. 1:18.

6. En gereed hebben, hetgeen dient om te wreken alle Dit spreekt de apostel niet van enige uitwendige of wereldse wraak. Want die heeft Christus Zijnen apostelen verboden, Matth. 20:25, en Matth. 26:52; maar van de verkondiging der wraak Gods over de hardnekkigen en van het oefenen des kerkelijken bans tegen degenen, die zich voor leden der gemeente uitgevende, nochtans onchristelijk leren of leven. ongehoorzaamheid, wanneer uw gehoorzaamheid zal vervuld zijn. Dat is, volbracht, of ten volle bewezen zijn. En dit zegt de apostel tot verzachting van het voorgaande dreigement, om hen tot voorkomen van deze straf, door verbetering van zulke ergernissen, te bewegen; overmits daar ook behoorlijke tijd en middel tot bekering aan zulken moet gegeven worden eer de uiterste straf mag worden gebruikt.

7. Ziet gij aan wat voor ogen is? Gr. de dingen, die naar het aangezicht zijn; dat is, hetgeen een uitwendigen schijn heeft voor de mensen; of waar iemand uiterlijk van wil roemen. Indien iemand bij zichzelf betrouwt, dat hij van Christus is, die denke dit wederom uit zichzelf, dat gelijkerwijs hij van Christus is, alzo ook wij van Christus zijn.

8. Want indien ik ook iets overvloediger zou roemen van onze macht, Namelijk die wij als apostelen van Christus meer dan andere discipelen van Christus ontvangen hebben. welke de Heere ons gegeven heeft tot stichting, en niet tot uw nederwerping, zo zal ik niet beschaamd worden;

9. Opdat ik niet zou schijnen, alsof ik u door de brieven Dat is, door de zwaarwichtigheid en aanzienlijkheid der brieven alleen wilde verschrikt maken. En alzo beantwoordt de apostel een andere lastering van enige valse apostelen, gelijk van hem hierna breder wordt verklaard. wilde verschrikken.

10. Want de brieven (zeggen zij) zijn wel Namelijk de valse apostelen. Anderen

lezen (*zegt hij*) alsof hij van een bijzondere onder dezelve sprak. gewichtig en krachtig; maar de tegenwoordigheid des lichaams is zwak, en de rede is Dat is, zijne redenen en woorden hebben niets aanzienlijks, of uitmuntende, als hij tegenwoordig is. verachtelijk.

11. Dezulke bedenke dit, dat hoedanigen wij zijn in het woord door brieven, als wij afwezig zijn, wij ook zodanigen zijn inderdaad, als wij tegenwoordig zijn.

12. Want wij durven onszelven niet rekenen of vergelijken *Of, vervoegen;* dat is, onder zulken niet rekenen of oordelen te zijn. met sommigen, die zichzelf prijzen; maar deze verstaan niet, dat zij zichzelf met zichzelf meten, *Gr. in zichzelf;* dat is, naar hun eigen goeddunken of behagen willen geacht hebben. en zichzelf met zichzelf vergelijken. Namelijk zonder op andere te zien, dien de Heere meer gaven en macht heeft medegedeeld, gelijk er waren de apostelen van *Christus*.

13. Doch wij zullen niet roemen buiten de maat; *Gr. tot, of in dingen die zonder maat zijn;* dat is, buiten de maat, die ons God heeft toegedeeld, gelijk als deze anderen doen. maar dat wij, naar de maat des regels, welke maat ons *Of, welke God ons tot ene maat toegedeeld heeft;* dat is, die ons God voorgeschreven, en waar Hij onzen dienst mede bepaald heeft; een gelijkenis, genomen van degenen, die elk zijne erve uitdeelt om daar te bouwen, of zijn akker om daarop te zaaien, of wijnberg om daarop te planten. God toegedeeld heeft, ook tot u toe Namelijk in het verbreiden des heiligen Evangelies, en voortplanten der gemeente van *Christus*. zijn gekomen.

14. Want wij strekken onszelven niet te wijd uit, als die tot u Dat is, alsof wij tot u niet moesten komen. *Gr. als tot u niet komende.* niet zouden komen; want wij zijn ook gekomen tot u toe, in het Evangelie van *Christus*;

15. Niet roemende buiten de maat Namelijk ons van *Christus* voorgeschreven, of bepaald. in anderer *lieden* Dat is, waar het Evangelie van *Christus* alrede door anderen is verbreid. arbeid, maar hebbende hoop, als uw geloof zal gewassen zijn, Dat is, toegenomen hebben of versterkt zijn. dat wij onder ulieden overvloediglijk zullen vergroot worden *Of, uitgebreid,* namelijk in de voorgeschreven grenzen onzer prediking. Anderen voegen deze woorden also bijeen: *Wanneer uw geloof zal gewassen, of gesterkt zijn onder ulieden, dat wij overvloedig zullen vergroot worden,* dat is uitgebreid worden. naar onzen regel;

16. Om het Evangelie te verkondigen in de *plaatsen*, die op gene zijde van u *gelegen* zijn; niet om te roemen in eens anders regel Dat is, waar een ander alrede de grenzen van zijn beroep had en predikte. Zie Rom. 15:20. over hetgeen *alrede* bereid is.

17. Doch wie roemt, die roeme in den Heere. Dat is, schrijf den Heere al den lof van zijnen arbeid toe, also de kracht om zelf te arbeiden, en de vruchten daarvan, alleen van zijnen zegen voortkomen. Zie 1 Cor. 3:5, en 1 Cor. 15:10.

18. Want niet die zichzelf prijst, maar dien de Heere prijst, die is beproefd. Dat is, na beproeving trouw en oprecht gekend, gekeurd en bevonden.

2 Korinthe 11

1. Och, of gij mij een weinig verdroegt in de onwijsheid; Dit zegt de apostel, niet omdat hij onwijs wilde doen, maar omdat hij zou doen gelijk de onwijzen somwijlen plegen, die hun eigen lof gaarne verbreiden. Doch de apostel heeft het hier moeten doen om den mond te stoppen aan de valse apostelen, die zichzelf boven Paulus verhieven, opdat zij zijn Evangelie also zouden verdacht maken en het hunne aanprijzen, en bij die van Corinthe te beter zouden gehoor krijgen. ja ook, verdraagt mij!

2. Want ik ben ijverig over u met Of, *jaloers*. een ijver Gods; Of, *jaloerie*. want ik heb ulieden toebereid, om *u als* een reine maagd aan een man voor te stellen, *namelijk* aan Christus.
3. Doch ik vrees, dat niet enigszins, gelijk de slang Eva Dat is, de Satan door de slang. door haar arglistigheid bedrogen heeft, alzo uw zinnen bedorven worden, *om af te wijken* van de eenvoudigheid, die in Christus is.
4. Want indien degene, die komt Hiermede menen enigen dat hij de voornaamste onder die betekent; doch het kan ook in het algemeen verstaan worden voor iemand wie het ook zij., **een anderen Jezus** Namelijk waar gij de krachten en vruchten meer van zoudt gevoelen dan van den waren *Jezus*, dien ik u gepredikt heb; en zo ook in het volgende. Anderszins zo vervloekt de apostel zelfs een engel uit de hemel, die anders zou prediken; Gal. 1:8. Hij zegt dat dit bij ene wijze van toelating van ene zaak, die evenwel niet zijn kan, om hen tot meerder achterdenken te brengen. predikte, dien wij niet gepredikt hebben, of *indien* gij een anderen geest ontvingt, dien gij niet hebt ontvangen, of een ander Evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, zo verdroegt gij *hem* met recht. Gr. *wel*.
5. Want ik acht, dat ik nergens minder in ben geweest dan de uitnemendste Sommigen nemen dit als van de valse apostelen gezegd, die zichzelf voortreffelijker hielden dan de apostelen zelf. Doch het kan ook wel van de ware apostelen genomen worden, die onder de anderen uitmunten, wier autoriteit en navolging dezen te Corinthe valselijk voorwenden, waarom de apostel zichzelf met dezen vergelijkt. Zie dergelijke Gal. 2:6,9. apostelen.
6. En indien ik ook slecht ben in woorden, Gr. *Idiotes*. Zie van dit woord 1 Cor. 14:16. Namelijk gelijk deze roemen van hunne welsprekendheid en menselijke wijsheid mij nageven. Want anders, zo gaat de eenvoudige stijl des apostels in kracht en goddelijkheid alle menselijke welsprekendheid en schriften verre teboven. Zie 1 Cor. 1:25, en 1 Cor. 2:4,5. nochtans ben ik het niet in wetenschap; maar alleszins zijn wij in alle dingen onder u openbaar Of, *aan u, in u*; namelijk door de krachten, gaven en werkingen, die gij door ons Evangelie ontvangen hebt. geworden.
7. Heb ik zonde gedaan, als ik mijzelf vernederd heb, Namelijk om mijzelf met mijn eigen handen te onderhouden, zonder u te bezwaren, Hand. 18:3. En het schijnt, dat deze valse apostelen hetzelfde ook Paulus kwalijk hebben nageduid, alsof hij zich daarmee verachtelijk onder hen gedragen had, of die van Corinthe niet genoeg geacht had, om van hen zijn onderhoud te willen ontvangen; op welke beide hij daarna bescheidenlijk antwoordt. opdat gij zoudt verhoogd worden, overmits ik u het Evangelie Gods om niet verkondigd heb? Gr. *geëvangelizeerd*.
8. Ik heb andere Gemeenten beroofd, bezoldiging *van haar* nemende, om u te bedienen; Gr. *tot uwer bediening*. en als ik bij u tegenwoordig was en gebrek had, ben ik niemand lastig gevallen. Het Griekse woord betekent eigenlijk iemand alzo te drukken, dat hij het gevoel verliest, gelijk een lid dat slaapt of verdoofd is. Anderen zetten het over: ledig zijn tot iemands nadeel. Zie van hetzelfde woord 2 Cor. 12:13,14.
9. Want mijn gebrek hebben de broeders vervuld Namelijk die medediens van Paulus waren, 2 Cor. 8:16,18, en 2 Cor. 9:3. Zie ook Filipp. 4:15., die van Macedonie kwamen; en ik heb mijzelf in alles gehouden zonder u te bezwaren, en zal *mij nog alzo* houden.
10. De waarheid van Christus Dat is, zo waarachtig als de waarheid van *Christus* in mij is. Een wijze van eedzwering. Zie Rom. 9:1. is

in mij, dat deze roem in de gewesten van Achaje aan mij niet zal verhinderd worden. Gr. *gestopt, toegestopt, of opgestopt*, gelijk een weg met een tuin of heg toegestopt wordt, dat is, verhinderd, of benomen, of opgehouden wordt. De reden waarom Paulus het in Achaje, waar Corinthe de hoofdstad van was, niet anders heeft willen doen, wordt in 2 Cor. 11:12 verklaard.

11. **Waarom? Is het, omdat ik u niet liefheb?** Namelijk alsof ik u daarmede verachtte, gelijk u deze mensen willen wijsmaken. **God weet het!**

12. **Maar wat ik doe, dat zal ik nog doen, om de oorzaak af te snijden dengenen, die oorzaak hebben willen, opdat zij in hetgeen zij roemen, bevonden mochten worden gelijk als wij.** Sommigen duiden dit alzo, alsof deze valse apostelen ook de gemeenten voor niet dienden, gelijk Paulus; doch dit strijdt met hetgeen 2 Cor. 11:20 van hen getuigd wordt. De mening dan is dat Paulus daarom ook zonder vergelding in de gemeenten van Achaje wil dienen, opdat, zo hij veranderde van doen, en bezolding van hen ontving, deze lieden niet zouden roemen, dat zij daarin deden gelijk Paulus en de zijnen, die wel in het eerst voor niets schenen gediend te hebben, wanneer zij nog slecht en klein waren onder hen, maar als zij vrijmoediger en van meerder aanzien geworden waren, ook hunne bezolding namen, zowel als zij; tot welken roem hij hun geen gelegenheid wil geven.

13. **Want zulke valse apostelen zijn bedriegelijke arbeiders, zich veranderende in apostelen van** Dat is, den schijn en gedaante van de apostelen van *Christus* aannemende, alsof zij hen wilden navolgen. **Christus.**

14. **En het is geen wonder; want de satan zelf verandert zich in een engel** Dat is, in de gedaante van een heiligen engel, die bij God woont in het eeuwige licht; gelijk daartegen het rijk des Satans een rijk der duisternis genaamd wordt, en zijne

woonplaats duisternis, Col. 1:13; 2 Petr. 2:4; Jud.:6. des lichts.

15. **Zo is het dan niets groots, indien ook zijn dienaars zich veranderen, als waren zij dienaars der gerechtigheid; van welke het einde zal zijn naar** Dat is, de eindelijke vergelding of beloning. Zie Matth. 25:41; alzo wordt dit woord ook genomen 1 Petr. 1:9. **hun werken.**

16. **Ik zeg wederom, dat niemand mene, dat ik onwijs ben; Namelijk zo ik mijzelf ga vergelijken met deze lieden, dewijl zij met hun roemen mij daartoe dwingen. doch zo niet,** Dat is, zo gij oordeelt dat ik hierin niet wijs doe, hoort mij tenminste in mijne onwijsheid, gelijk gij anderen hoort; een wijze van spreken bij toelating genomen. **neemt mij dan aan als een onwijze, opdat ik ook een weinig moge roemen.**

17. **Dat ik spreek, spreek ik niet naar den Heere,** Dat is, niet gelijk den Heere waardig is, of zijnen dienaren, namelijk zo gij de uitwendige woorden alleen aanziet, en niet op het doel of einde let, waarom ik zulks doe, hetwelk is om mijn apostelschap onder u tegen deze roemers te verdedigen, dat ik van des Heeren wege ook gehouden ben te doen. **maar als in onwijsheid, in deze vasten grond der roeming.** Gr. *zelfstandigheid der roeming.* Of, *vertrouwen, vrijmoedigheid.* Zie 2 Cor. 9:4.

18. **Dewijl velen roemen naar het vlees,** Dat is, van zaken, die den uitwendigen staat des mensen aangaan. **zo zal ik ook roemen.**

19. **Want gij verdraagt gaarne de onwijzen, dewijl gij wijs zijt.** Dat is, wijs meent te zijn; een wijze van spreken, wanneer men het ene zegt en het tegendeel verstaat, tot berisping en verbetering van dezulken.

20. **Want gij verdraagt het, zo u iemand** Dit zegt de apostel, gelijk ook het volgende van de valse apostelen, die hoog spraken en zich als heren onder hen

gedroegen, met groot gevolg en pracht, en daarentussen de gemeente verachtten en uitmergelden. dienstbaar maakt, zo u iemand opeet, zo iemand van u neemt, zo zich iemand verheft, zo u iemand Dit zegt de apostel, gelijk ook het volgende van de valse apostelen, die hoog spraken en zich als heren onder hen gedroegen, met groot gevolg en pracht, en daarentussen de gemeente verachtten en uitmergelden. in het aangezicht slaat. Dat is, de meeste oneer, smaadheid en verachting aandoet; dat is bij gelijkenis gesproken.

21. Ik zeg *dit* naar oneer, Dat is, wat aangaat de oneer, of *om der oneer wil*, of *tot oneer*. gelijk of wij zwak Dat is, alsof het waarachtig ware, als dezen zeggen dat wij zwak en verachtelijk onder u waren geweest. Anderen zetten het over: *gelijk dat wij zwak zijn geweest*; dat is, dat wij verachtelijk onder u zijn geweest, hetwelk zij ons ook tot oneer nazeggen. waren geweest; maar waarin iemand stout is Dat is, stoutelijk handelt of spreekt. (ik spreek in onwijsheid), *daarin* ben ik ook stout.
22. Zijn zij Hebreëren? Ik ook. Zijn zij Israelieten? Ik ook. Zijn zij het zaad van Abraham? Ik ook.
23. Zijn zij dienaars van Christus? (ik spreek onwijs zijnde) ik ben boven hen; in arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenissen overvloediger, in doodsvaaraar menigmaal.
24. Van de Joden heb ik veertig slagen Paulus ziet hier op de wet, Deut. 25:3, waar geboden wordt, dat de rechters niet meer dan veertig slagen in het straffen zouden laten geven, welk getal de Joden, opdat zij dat niet zouden teboven gaan, zo gaven zij een minder. min een, vijfmaal ontvangen.
25. Driemaal ben ik met roeden gezeseld Of, *met stokken geslagen*; namelijk, van de heidense overheden, boven de vijf maal, dat ik van de Joden also geslagen

ben geweest, waarvan hij in 2 Cor. 11:24 heeft gesproken. geweest, eens ben ik gestenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een gansen nacht en dag heb ik in de diepte doorgebracht.

26. In het reizen menigmaal in gevaren van rivieren, in gevaren van moordenaars, in Of, *straatschenders*. gevaren van *mijn* geslacht, Gr. *uit mijn geslacht*, namelijk der Joden, gelijk uit de tegenstelling der heidenen blijkt. in gevaren van de heidenen, Gr. *uit*. in gevaren in de stad, Dat is, in de steden, tenware men de stad van Jeruzalem hierdoor verstond, die om hare uitnemendheid alzo hier kan genoemd worden. in gevaren in de woestijn, in gevaren op de zee, in gevaren onder de valse broeders;
27. In arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid.
28. Zonder de dingen, die van buiten zijn, Dat is, die van degenen, die buiten de gemeenten zijn, aangedaan worden. Of, die mij naar den uitwendigen mens aangedaan worden. overvalt mij dagelijks Gr. *mijne overvalling die dagelijks is*. de zorg van al de Gemeenten.
29. Wie is er zwak, dat ik niet Of, *wie wordt er beangst of verdriet aangedaan*. zwak ben? Hij spreekt hier niet van zwakheid in het gemoed of geloof, dewijl hij hen allen moest troosten en sterken, maar van den angst en het medelijden, dat hij met hen had. Wie wordt er geërgerd, dat ik niet brande? Namelijk met een brandende ijver voor de ere Gods en de zaligheid dergenen, die geërgerd worden.
30. Indien men moet roemen, zo zal ik roemen de dingen mijner zwakheid. Dat is, mijner tegenspoeden en benauwdheden, namelijk omdat ik daardoor tot gevoel en bevinding van Gods genade, die mij daarin meer en meer sterkt, gebracht word.

31. De God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die geprezen is in der eeuwigheid, weet, dat ik niet lieg.
32. De stadhouder *Gr. de overste des volks*; namelijk tegen mij opgewekt zijnde van de Joden. Zie Hand. 9:24,25. van den koning Aretas in Damaskus, bezette de stad der Damaskenen, willende mij vangen;
33. En ik werd door een venster in een mand over den muur *Of, dood.* nedergelaten, en ontvlood zijn handen.

2 Korinthe 12

1. Te roemen is mij waarlijk niet oorbaar; *Of, voegt mij niet wel*; namelijk omdat het roemen een schijn heeft van eigendunkendheid. Versta dan dit, tenware ik tot handhaving mijns apostelschaps daartoe gedwongen worde. Zie hier 2 Cor. 12:11,12. want ik zal komen tot gezichten en openbaringen des Heeren. Dat is, die mij de Heere gedaan of vertoond heeft.
2. Ik ken een mens in Christus, Dat is, die in *Christus* is, of een Christen. Alzo spreekt hij van zichzelf in den derden persoon, tot een teken van nederigheid, alsof het ene zaak ware, die buiten hem ware. Anderen nemen dit woord *in Christus*, voor *bij Christus*, voor een vorm van eed, gelijk Rom. 9:1, en hierna 2 Cor. 12:19. voor veertien jaren (of het *geschied zij* in het lichaam, weet ik niet, of buiten het lichaam, weet ik niet, God weet het), dat de zodanige opgetrokken is geweest tot in den derden hemel; Dat is, in de woonplaats der engelen en heiligen zielen, die hij 2 Cor. 12:4 het paradijs noemt, bij gelijkenis genomen van het aardse paradijs. Zie Luk. 23:43; Openb. 2:7. De oorzaak waarom dit de derde hemel genaamd wordt, is omdat de lucht de eerste hemel gerekend wordt, de zichtbare hemelen, waar de sterren in zijn, de tweede, en de hemel boven al de hemelen de derde. Zie 1 Kon. 8:27.

3. En ik ken een zodanig mens (of het in het lichaam, of buiten het lichaam *geschied zij*, weet ik niet, God weet het),
4. Dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs, en gehoord heeft onuitsprekelijke woorden, die het een mens niet geoorloofd is te spreken.
5. Van den zodanige zal ik roemen, doch van mijzelfen zal ik niet roemen, dan in mijn zwakheden.
6. Want zo ik roemen wil, ik zal niet onwijs zijn, want ik zal de waarheid zeggen; maar ik houde *daarvan* af, opdat niemand van mij denke boven hetgeen hij ziet, dat ik ben, of dat hij uit mij hoort.
7. En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet zou verheffen, zo is mij gegeven een scherpe doorn in het vlees, *Gr. scolops*; welk woord betekent een scherpen paal, of stekeligen splinter, of doornachtig hout, dat iemand in de benen, of in het vlees steekt, wanneer men door de boomgaarden of bosschajen gaat. Het betekent ook somtijds een voetangel, die den paarden of mensen in hun gang wordt voorgeworpen, om hen te verhinderen of te vertragen. Beide betekenissen passen wel op Paulus' rede. Zie Num. 33:55; Ezech. 28:24. **namelijk een engel des satans** *Of, een engelsatan*, die namelijk een instrument is geweest, dat hem deze kwelling tot zijne vernedering aangedaan heeft, gelijk in het voorbeeld van Job te zien is., dat hij mij met vuisten slaan zou, *Of, kinnebakslagen geven zou*, dat is versmaadheid en kwelling aandoen. Wat dit nu voor ene kwelling geweest is, drukt de apostel niet uit. Sommigen menen dat het de vervolgingen en verdrukkingen zelf zijn geweest; anderen enige pijnen en benauwdheden des lichaams, die hem somwijlen aankwamen; anderen dat het zijn geweest kwellingen en aanvechtingen der ziel. Doch alles is onzeker; dit blijkt alleen uit

- 2 Cor. 12:9,10, dat het enige bijzondere zwakheden geweest zijn der ziel of des lichaams. opdat ik mij niet zou verheffen.
8. Hierover heb ik den Heere driemaal gebeden, Dat is, meermalen. opdat hij van mij zou wijken.
9. En Hij heeft tot mij gezegd: Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Dat is, ten einde gebracht, of bewezen volmaakt te zijn, gelijk Jak. 2:22. Zo zal ik dan veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij wone. Of, over u wone. Het Griekse woord betekent iets bewonen, of overschaduwden als een loofhut of tabernakel.
10. Daarom heb ik een welbehagen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil; want als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Namelijk door God, die mij in het midden derzelve sterkt en troost.
11. Ik ben roemende onwijs geworden; gij hebt mij genoodzaakt, want ik behoorde van u geprezen te zijn; want ik ben in geen ding minder geweest dan de uitnemendste apostelen, hoewel ik niets ben. Namelijk van mijzelven; 1 Cor. 3:7.
12. De merktekenen van een apostel zijn onder u betoond in alle Gr. uitgewrocht. lijdzaamheid, met tekenen, en Gr. in. wonderen, en krachten.
13. Want wat is er, waarin gij minder geweest zijt dan de andere Gemeenten, anders, dan dat ikzelf u niet lastig ben Namelijk van onderhoud van u te nemen voor mij en degenen, die met mij waren. geweest? Vergeeft mij dit ongelijk. Een scherpe berisping door een wijze van spreken, waarvan zie 2 Cor. 11:19. Of, deze ongerechtigheid.
14. Ziet, ik ben ten derden male Zie hiervan 2 Cor. 13:1. gereed, om tot u te komen, en zal u niet lastig zijn; want ik zoek niet het uwe, maar Dat is, niet uwe goederen, maar uwe zaligheid. u; want de kinderen moeten niet schatten vergaderen voor de ouders, maar de ouders voor de kinderen.
15. En ik zal zeer gaarne de kosten doen, en Namelijk om mij en de mijnen onder u te onderhouden. voor uw zielen ten koste gegeven worden; hoewel ik, u overvloediger beminnende, weiniger bemind worde.
16. Doch het zij zo, ik heb u niet bezwaard; maar alzo ik listig was, Dit is een lastering der valse apostelen, wier woorden hij verhaalt en daarna wederlegt. heb ik u met bedrog gevangen. Of, ingenomen; dat is, alzo met een zoeten toon tot mij gebracht, om daarna mijn voordeel met u te doen.
17. Heb ik door iemand dergenen, die ik tot u gezonden heb, van u mijn voordeel Of, u iets afgedrongen, door gierigheid iets afgeperst, gelijk het Griekse woord medebrengt, alzo ook in 2 Cor. 12:18. gezocht?
18. Ik heb Titus gebeden, en den broeder medegezonden; heeft ook Titus van u zijn voordeel gezocht? Hebben wij niet in denzelfden geest gewandeld? Hebben wij niet gewandeld in dezelfde voetstappen?
19. Meent gij wederom, dat wij ons bij u verontschuldigen? Namelijk om onze zaken alleen bij u schoon te maken en niet veel meer om uwentwil, om u in de aangenomene waarheid te bevestigen. Wij spreken in de tegenwoordigheid van God in Christus; en dit Zie hiervoor de aantekingen 2 Cor. 12:2. alles, geliefden, tot uw stichting.
20. Want ik vrees, dat als ik gekomen zal zijn, ik u niet enigszins zal vinden zodanigen als ik wil, Dat is, velen onder u

in dezelfde gebreken zorgeloos voortgaande, gelijk in het einde van dit vers 2 Cor. 12:20 verklaard wordt. en *dat* ik van u zal gevonden worden zodanig als gij niet wilt; Dat is, scherper in het oefenen der kerkelijk straf, dan gij tot nog toe ervaren hebt. dat er niet enigszins *zijn* twisten, nijdigheden, toorn, gekijf, achterklap, oorblazingen, opgeblazenheden, beroerten;

21. Opdat wederom, als ik zal gekomen zijn, mijn God mij niet vernedere bij u, Dit zegt de apostel, omdat er niets was, dat hem verhoogde en verblijdde, dan dat zijn arbeid zijn behoorlijke vruchten onder hen had; en dat hem niets meer vernederde en bedroefde, dan wanneer door zonden en ergernissen zijn arbeid afbreuk scheen te lijden. Zie 1 Thess. 2:19,20. en ik rouw hebbe over velen, die te voren gezondigd hebben, en die zich niet bekeerd zullen hebben van de onreinigheid, en hoererij, en ontuchtigheid, die of, *geilheid, dartelheid, wulpsheid.* zij gedaan hebben.

2 Korinthe 13

1. Dit is de derde maal Dit zegt hij, niet dat hij driemaal te Corinthe is geweest, maar omdat hij aldaar eens geweest zijnde, Hand. 18, daarna tweemaal voorgenomen en beloofd had te komen; eens in den eersten brief, 1 Cor. 16:5, en nu hier 2 Cor. 13:1 wederom., *dat* ik tot u kom; in den mond van twee of drie getuigen zal Gr. *en.* alle woord bestaan. Dat is, alle zaken, of waarheid bevestigd worden.

2. Ik heb het te voren gezegd, en zeg het te voren als tegenwoordig zijnde de tweede maal, en ik schrijf het nu afwezende aan degenen, die te voren gezondigd hebben, en aan al de anderen, dat, Namelijk die hun voorbeeld daarna gevolgd zijn. zo ik wederom kom, ik *hen* niet zal sparen; Namelijk in het dadelijk volvoeren

van de gedreigde straf, of geestelijke tucht en ban.

3. Dewijl gij zoekt een proeve van Christus, Die in mij spreekt, Of, *door mij.* Welke in u niet zwak is, Namelijk in het doen van krachtige tekenen en gaven des Geestes, kennis der talen en anderen dergelijke. maar krachtig is onder u.

4. Want hoewel Hij gekruist is door zwakheid, Gr. *uit;* gelijk ook in 2 Cor. 13:5. zo leeft Hij Dat is, is opgestaan en verheven in heerlijkheid. nochtans door de kracht Gods. Dat is, door de kracht Zijner goddelijke natuur, welke zich alsdan heeft geopenbaard, hoewel zij zich tevoren heeft ingehouden, Joh. 2:19, en Joh. 10:18. Want dat Paulus hier spreekt van de goddelijke kracht, die in *Christus* is, blijkt hieruit, dat hij hen dreigt met deze kracht, die *Christus* door hem tegen de wederspanningen zal betonen, welke hij zegt dezelfde te zijn, waardoor *Christus* zichzelf uit den doden heeft verwekt. Zie Rom. 1:4, en 1 Petr. 3:18. Want ook wij zijn zwak Dat is, wij gedragen ons alsof wij maar zwakke, verachtelijke mensen waren. in Hem, maar zullen met Hem leven door de kracht Gods in u.

5. Onderzoekt uzelfen Namelijk om zekerlijk in uw gemoed overtuigd te worden van de waarheid van mijn apostelschap; want zulks doende zult gij bevinden dat gij het ware geloof in *Christus* hebt, en dat *Christus* in u door Zijnen Geest leeft, hetwelk gij door mijn Evangelie hebt verkregen., of gij in het geloof zijt, beproeft uzelfen. Namelijk aan de ware proeven en merktekenen des waren geloofs en der ware vereniging met *Christus*. Of kent gij uzelfen niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt. Of, *verworpen zijt*, dat is, zodanige lieden zijt, die de proef niet zouden kunnen uitstaan. Het woord *enigszins* verzacht dit dreigement des apostels, alsof hij zeide: Zo gij zulks niet bevindt, zo zijt gij in gevaar van verwerpelijk of verworpen te zijn. Want wie in *Christus* oprecht gelooft, die is wel verzekerd dat hij uitverkoren is, Joh. 6:37, en Joh. 8:47; Rom.

8:30, enz., maar die de predikatie van het Evangelie door een waar geloof niet aanneemt, en de aangeboden genade verzuimt of veracht, is wel in gevaar van een verworpen mens te zijn, doch men moet van hem niet wanhopen zolang hij leeft; omdat de Heere de mensen ook somwijlen ter elfder ure roept, Matth. 20:6,9, en ook in den laatsten ogenblik van hun leven, gelijk den moordenaar aan het kruis, Luk. 23:40, enz.; Hebr. 3:7,13. En daarom kan dit hier zo niet genomen worden. Anderen nemen dit woord *verwerpelijk* voor onbekwaam tot het geloof; doch alle mensen zijn daartoe van nature onbekwaam, totdat zij door Gods Geest bekwaam gemaakt worden; 2 Cor. 3:5.

6. Doch ik hoop, dat gij zult verstaan Namelijk zo gij uzelf recht onderzoekt., dat wij niet verwerpelijk zijn. Dat is, verwerpelijke of verachtelijke apostelen, gelijk dezen ons nageven.

7. En ik wens van God, dat gij geen kwaad doet; niet opdat wij Dat is, niet zozeer. beproefd zouden Dat is getrouw en oprecht; voor trouwe apostelen zouden gekeurd en gekend worden. bevonden worden, Gr. *openbaar worden*, of *schijnen*. maar opdat gij het goede zoudt doen, en wij als verwerpelijk zouden Namelijk voor de ogen en naar het achten der mensen, dewijl wij in zulk een geval geen tekenen van onze geestelijke macht in het straffen der zonden zouden geven. zijn.

8. Want wij vermogen niets tegen de waarheid, maar voor de waarheid. Dat is, tot handhaving en sterking der waarheid; waaronder hij hier ook de oprechtheid des levens verstaat.

9. Want wij verblijden ons, wanneer wij zwak zijn, en gij sterk zijt. Namelijk in de gaven en genade Gods. En wij wenssen ook dit, *namelijk uw volmaking*. Of, *herstelling*, *oprichting*, *wederopbouw*.

10. Daarom schrijf ik, afwezende, deze dingen, opdat ik niet, tegenwoordig zijnde, strengheid zou gebruiken, naar de macht, die mij de

Heere gegeven heeft tot opbouw, en niet tot nederwerping. Dat is, om iemand door deze straffende hand te verbreken, of neder te slaan, of van het lichaam der gemeente te scheuren; maar om hem daardoor weder op te richten, en met *Christus* en Zijne gemeente weder te verzoenen en enigen. Zie 1 Cor. 5:5.

11. Voorts, broeders, zijt blijde, wordt volmaakt, zijt Of, *weder opgericht*, *weder opgebouwd*; namelijk tot vereniging met elkander. getroost, zijt eensgezind, leeft in vrede; en de God der liefde en des vredes zal met u zijn.

12. Groet elkander met een heiligen kus. U groeten al de heiligen.

13. De genade van den Heere Jezus Christus, en de liefde van God, en de gemeenschap des Namelijk waardoor wij in deze genade en liefde meer en meer gesterkt, en daarvan verzekerd worden; Rom. 8:15. Alzo dat hier een klaar getuigenis is van de Heilige Drievuldigheid; hoewel de orde der personen hier niet gesteld wordt gelijk Matth. 28:19. Heiligen Geestes, zij met u allen. Amen.